Josef Bieder'in Yıldızının Parladığı An (Aksesuvarcı)
Yazan: Eberhard Streul
Çeviren: Yücel Erten
Yöneten: Ali İpin
26 - 27 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

Kendi Gök Kubbemiz (Yahya Kemal)
Yazan: Yahya Kemal Beyatlı & Sönmez Atasoy
Yöneten: Okday Korunan
5 - 6 - 7 - 8 - 9 Aralık 2023

Çarpışma
Yazan: Müge Oskay
Yöneten: Kubilay Karslıoğlu
12 - 13 - 14 - 15 - 16 Aralık 2023

Her Şey Yolundaymış Gibi
Yazan: Neil LaBute
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Dilek Güven
19 - 20 - 21 - 22 - 23 Aralık 2023

Yalnızlık İntiharı
Yazan: Neda Nejdana
Çeviren: Senem Cevher
Yöneten: Gamze Yapar Şendil
26 - 27 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

Meraklısı İçin "Öyle Bir Hikaye"
Yazan: Sait Faik Abasıyanık
Uyarlayan: Savaş Dinçel
Yöneten: Ozan Uçar
1 - 2 - 3 Aralık 2023

Parmak
Yazan: Doruntina Başa
Çeviren & Yöneten: Bilge Emin
7 - 8 - 9 - 10 - 14 - 15 - 16 - 17 Aralık 2023

Çağrılmadan Gelen
Yazan: Maurice Maeterlinck
Çeviren: Memet Fuat
Yöneten: Lale Ertiş Gençtürk
21 - 22 - 23 - 24 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

Rumuz Goncagül
Yazan: Oktay Arayıcı
Yöneten: Zafer Algöz
5 - 6 - 7 - 8 - 9 Aralık 2023

Don Kişot'un Yeni Maceraları
Yazan: Tarıq Ali
Çeviren: Çınar Tuncer
Yöneten: M. Nurullah Tuncer
5 - 6 - 7 - 8 - 9 Aralık 2023

İZMİR

Leenane'in Güzellik Kraliçesi
Yazan: Martin McDonagh
Çeviren: Sevgi Sanlı
Rejisör: Metin Oyman
1 - 2 - 19 - 20 - 21 - 22 - 23 - 26 - 27 - 28
29 - 30 Aralık 2023

Karıncalar / Bir Savaş Vardı
Yazan: Boris Vian & John Steinbeck
Çeviren: Işıl Yüce & Ülkü Tamer
Uyarlayan: Gökhan Aktemur
Rejisör: M. Akif Yeşilkaya
5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 12 - 13 - 14 - 15 - 16
19 - 20 - 21 - 22 - 23 Aralık 2023

Moira'nın Gece Döngüsü
Yazan: Erkan Canlı
Yöneten: Musa Arslanali
26 - 27 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

Arf Sabiti
Yazan: Feraye Şahin
Yöneten: M. Sadık Yağcı
1 - 2 - 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 22 - 23 Aralık 2023

Radyo-yu Hümayun
Yazan: Özlem Lale Şahin
Yöneten: Levent Ulukut
12 - 13 - 14 - 15 - 16 - 19 - 20 - 21 - 22
23 Aralık 2023

İkinci Caddenin Mahkumu
Yazan: Neil Simon
Çeviren: Cemil Büyükutku
Yöneten: Y. Evren Serter
26 - 27 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

Fareler Ve İnsanlar
Yazan: John Steinbeck
Çeviren: Zeynep Avcı
Yöneten: Gökhan Kocaoğlu
1 - 2 Aralık 2023

Çöplük
Yazan: Turgay Nar
Yöneten: Murat Çidamlı
5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 12 - 13 - 14 - 16 Aralık 2023

Bir Düş Gibi (Cahide Sonku)
Yazan: Gökhan Erarslan
Yöneten: Ebru Nil Aydın
29 - 30 Aralık 2023

Otobüs Durağında Üç Bencil ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Özer Tunca
Yöneten: Ozan Yıldırım
3 - 17 - 24 Aralık 2023

Bremen Mızıkacıları'nın Hikayesi ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Grimm Kardeşler
Uyarlayan: Yusuf Gökhan Atalay
Yöneten: Doğan Yağcı
3 - 17 - 24 Aralık 2023

Orfin'in Müzik Kutusu ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Muzaffer H. Kırıkkalp
Yöneten: Burcu Aksakal
3 - 10 Aralık 2023

BURSA

Othello
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Özdemir Nutku
Yöneten: Vlad Trifaş
1 - 2 Aralık 2023

Tarla Kuşuydu Juliet
Yazan: Ephraim Kishon
Çeviren: Hale Kuntay
Yöneten: Ali Volkan Çetinkaya
5 - 6 - 7 - 8 - 9 Aralık 2023

Mai ve Siyah
Yazan: Halid Ziya Uşaklıgil
Uyarlayan: Ceren Olpak
Yöneten: Ece Okay
12 - 13 - 14 - 15 - 16 Aralık 2023

Keşanlı Ali Destanı
Yazan: Haldun Taner
Müzik: Yalçın Tura
Rejisör: Bora Özkula
19 - 20 - 21 - 22 - 23 Aralık 2023

Sırça Kümes
Yazan: Tennessee Williams
Çeviren: Can Yücel
Yöneten: Şahin Ergüney
26 - 27 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

Uçurtmanın Kuyruğu
Yazan: Savaş Dinçel
Yöneten: Serap Uluyol Karanfilci
1 - 2 - 21 - 22 - 23 Aralık 2023

Sonum Başlangıcımdır
Yazan: Nurduran Duman
Yöneten: Halil Akarsu
7 - 8 - 9 Aralık 2023

"Şair, Şiir, Şuur" Mehmet Akif Ersoy
Yazan: Burak Akyüz
Yöneten: Murat Ozan
14 - 15 - 16 Aralık 2023

Yalan Makinası
Yazan: Vassily Sigarev
Çeviren: Hüseyin Mevsim
Yöneten: Murat Ozan
28 - 29 - 30 Aralık 2023

Harikalar Mutfağı ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Ege Işık & Haluk Işık
Yöneten: Sıdıka Derya Gümral
3 - 12 - 17 Aralık 2023

Tıngır Mıngır Ülke ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan & Yöneten: Kazım Güçlü
10 Aralık 2023

Küçük Prenses ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Frances Hodgson Burnett
Uyarlayan: Arkadiusz Klucznik & Dariusz Czajkowski
Çeviren: Şebnem Cirit & Füsun Ataman
Yöneten: Berrin Kulya Balkanlar
24 Aralık 2023

ADANA

Sen İstanbul'dan Daha Güzelsin
Yazan: Murat Mahmutyazıcıoğlu
Yöneten: Murat Aslan
5 - 6 - 12 - 13 Aralık 2023

Komik Para
Yazan: Ray Cooney
Çeviren: Haldun Dormen
Yöneten: Birkan Görgün
19 - 20 Aralık 2023

Ortak Cinayetin Suç Duyurusu
Yazan: Ege Kızık
Yöneten: Levent Aras
26 - 27 Aralık 2023

TRABZON

Medyum
Yazan: Sam Bobrick
Çeviren: Özgür Özdural
Yöneten: Tayfun Erarslan
1 - 2 - 7 - 8 - 9 Aralık 2023

Yalancı
Yazan: Carlo Goldoni
Çeviren: Tarık Levendoğlu
Yöneten: Levent Suner
14 - 15 - 16 - 21 - 22 - 23 Aralık 2023

Kitaplar ***(Prömiyer)***
Yazan : Stuart M. Kaminsky
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Bilge Emin
28 - 29 - 30 Aralık 2023

DİYARBAKIR

Midas'ın Kulakları
Yazan: Güngör Dilmen
Yöneten: Ali Volkan Çetinkaya
1 - 2 - 7 - 8 - 9 Aralık 2023

Shakespeare'in Bütün Oyunları (Antalya DT)
Yazan: Adam Long & Daniel Singer & Jess Winfield
Çeviren: Leyla Özgüler Kalender
Yöneten: Gökçe Yurtsal
14 - 15 - 16 Aralık 2023

Bir Adam Yaratmak
Yazan: Necip Fazıl Kısakürek
Yöneten: Osman Nuri Ercan
21 - 22 - 23 Aralık 2023

Ölüme Mahkum Seyirci ***(Prömiyer)***
Yazan: Matei Vișniec
Çeviren: Burak Özen
Yöneten: Baki Erdi Mamikoğlu
28 - 29 - 30 Aralık 2023

Sanat
Yazan: Yasmina Reza
Çeviren: Yılmaz Onay
Yöneten: Fatih Topçuoğlu
5 - 6 - 19 - 20 - 26 - 27 Aralık 2023

Gölgenin Canı ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Fikret Terzi
Yöneten: Fatih Topçuoğlu
3 - 10 - 17 - 24 Aralık 2023

ANTALYA
Yoldan Çıkan Oyun
Yazan: Henry Lewis &
Jonathan Sayer & Henry Shields
Çeviren: Mehmet Ergen
Yöneten: Ferdi Dalkılıç
1 - 2 - 6 - 7 - 8 - 9 Aralık 2023

Ziyaretçi
Yazan: Tuncer Cücenoğlu
Yöneten: İrada Güzelova
13 - 14 - 15 - 16 Aralık 2023

Tersine Dünya
Yazan: Orhan Kemal
Çeviren: Mustafa Gültekin
Yöneten: Sabri Özmener
20 - 21 - 22 - 23 - 27 - 28 - 29 Aralık 2023

Herkes İçin Keloğlan ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Özlem Lale
Yöneten: Sabri Özmener
3 - 5 Aralık 2023

Ağustos Parkı ***(Çocuk Oyunu) (Prömiyer)***
Yazan: Ezop
Çeviren & Uyarlayan: Alperen Kartal
Yöneten: Ebru Kara
12 - 24 - 26 Aralık 2023

Masal Treni ***(Çocuk Oyunu) (Prömiyer)***
Yazan: Hans Christian Andersen
Uyarlayan: Harun Özer
Çeviren & Yöneten: Ebru Kara
19 - 24 - 26 Aralık 2023

ERZURUM
Yalan Kozası
Yazan: Richard Monks
Çeviren: Eray Eserol
Rejisör: A. Sinan Pekinton
1 - 2 Aralık 2023

Yeşilçam
Yazan: Uğur Saatçi
Yöneten: Ayşe Pınar Aras
7 - 8 - 9 Aralık 2023

Palto
Yazan: Nikolay Vasilyeviç Gogol
Uyarlayan: Jean Cosmos
Çeviren: Cemal Süreya
Yöneten: A. Arif Atalay
14 - 15 - 16 - 21 - 22 - 23 Aralık 2023

Eskicinin Tazesi
Yazan: Federico García Lorca
Çeviren: Can Yücel
Yöneten: Sezai Yılmaz
28 - 29 - 30 Aralık 2023

Dünyanın Eski Zamanlarında
(Çocuk Oyunu)
Yazan & Rejisör: Işıl Kasapoğlu
3 - 5 -24 Aralık 2023

Canlanan Masallar ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Umut Uğur
Yöneten: Fatih Topçuoğlu
19 - 26 Aralık 2023

KONYA
Kuru Gürültü
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Sevgi Sanlı
Yöneten: Nesimi Kaygusuz
1 - 2 Aralık 2023

Yanlış Pencere
Yazan: Billy Van Zandt &
Jane Milmore
Çeviren: Ayşegül Hardern
Yöneten: Birkan Görgün
7 - 8 - 14 - 15 - 16 Aralık 2023

Uyan!
Yazan: Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî
Çeviren: Şefik Can
Oyunlaştıran & Yöneten: Yaşar Özboz
9 Aralık 2023

Kadınlar İstasyonu
Yazan: Demet Bozkurt
Yöneten: Can Ali Çalışandemir
21 - 22 - 23 Aralık 2023

Palaz
Yazan: Murat Şafak Kömürcü
Yöneten: Hakkı Kuş
28 - 29 - 30 Aralık 2023

Kurbağa Vırak ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Kutlay Akbal
Yöneten: Özgür Baş
5 - 6 - 12 - 13 - 19 - 20 - 26 - 27 Aralık 2023

SİVAS
Yirmibironbeş Treni
Yazan: Toygun Orbay
Yöneten: Burcu Aksakal
1 - 2 Aralık 2023

Eski Fotoğraflar
Yazan: Dinçer Sümer
Yöneten: Ece Okay
7 - 8 - 9 Aralık 2023

Eyvah Yine Karıştı (Oscar)
Yazan: Claude Magnier
Çeviren: Asude Zeybekoğlu
Yöneten: Ferdi Değirmencioğlu
14 - 15 - 16 - 21 - 22 - 23 Aralık 2023

Peter Pan ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: James Matthew Barrie
Çeviren: Can Gürzap
Yöneten: Ozan Kalkan
27 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

VAN
Scapin'in Dolapları
Yazan: Molière
Çeviren: Ayberk Erkay
Yöneten: Hakkı Kuş
1 - 2 Aralık 2023

İtaat İlâmı
Yazan: Musahipzade Celâl
Yöneten: Can Ali Çalışandemir
7 - 8 - 9 Aralık 2023

Ay Carmela
Yazan: Jose Sanchis Sinisterra
Çeviren: Yalçın Baykul
Yöneten: Halil Akarsu
14 - 15 - 16 Aralık 2023

Geçmişten Gelen Kadın
Yazan: Roland Schimmelpfennig
Çeviren: Sibel Arslan Yeşilay
Yöneten: Hakkı Kuş
21 - 22 - 23 Aralık 2023

Siyabend İle Xecê
Yazan: Cem Düzova
Yöneten: Gül Urgan Yıldız
28 - 29 - 30 Aralık 2023

Lyrobotonlu Kaplumbağa Silva ***(Çocuk Oyunu)***
Yazan: Hüseyin Erdoğan
Yöneten: Muharrem Dalfidan
3 - 10 - 27 Aralık 2023

KAYSERİ
Bahar Noktası
Yazan: William Shakespeare
Türkçe Söyleyen: Can Yücel
Yöneten: K. Betül Gökçer
1 - 2 - 28 - 29 - 30 Aralık 2023

Kontrabas (Ankara DT)
Yazan: Patrick Süskind
Çeviren: Hale Kuntay
Rejisör: Metin Belgin
7 - 8 - 9 Aralık 2023

Yalan Kozası (Erzurum DT)
Yazan: Richard Monks
Çeviren: Eray Eserol
Rejisör: A. Sinan Pekinton
14 - 15 - 16 Aralık 2023

Hisseli Harikalar Kumpanyası (Ankara DT)
Yazan: Haldun Dormen
Beste: Melih Kibar
Şarkı Sözleri: Çiğdem Talu
Yöneten: Boğaçhan Sözmen
21 - 22 - 23 Aralık 2023

Genel Müdürlük gerektiğinde oyun düzeninde değişiklik yapabilir.

/devlettiyatrolari /devtiyatro /devlettiyatrolari
www.**devtiyatro**.gov.tr

yeni tiyatro

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılı
Saygıyla...

ISSN: 1307 - 6965
www.yenitiyatrodergisi.com

Aralık 2023
Sayı: 168
Yıl: 17
Fiyatı: 40 TL / **Taahhütlü fiyatı:** 60 TL

Yayın Türü: Yerel Süreli
İmtiyaz Sahibi: Ömer Göktaş
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni:
Erbil Göktaş

Editör:
Sema Göktaş

Hakem Kurulu:
Prof. Dr. Semih Çelenk, Prof. Dr. Ayşe Didem Uslu, Prof. Dr. Sema Göktaş, Prof. Dr. Erhan Tuna, Dr. Öğr. Üy. Erbil Göktaş

Yayın Kurulu:
Erbil Göktaş, Sema Göktaş, Mustafa İri, Ezgi Özcan, Oğuz K. Oğuz, Muhammed Furkan Altınkaynak, Hayrettin Filiz

Hukuk Danışmanı:
Av. Savaş Seyitligil

Reklam Direktörü:
Mustafa İri
Telefon: +90 534 656 45 03

Yurtiçi Temsilcilikler:
Adana: Derya Filikçi, **Ankara**: Mahmut Topçu, **Antalya**: Hasan Kollez, **Aydın**: Emel Selek, **Bartın**: Zafer Gecegörür, **Bitlis**: Gökmen Okdayan, **Bursa**: Nergiz Acar, **Çorum**: Mustafa Taşkıran, **Erzurum**: Emrah Çilgi, **Eskişehir**: Güney Merve Uysal, **Gaziantep**: İbrahim Yılmaz, **İzmir**: Ufuk Aşar, **Karadeniz**: Umut Şahin, Erdal Karakurt, **Kayseri**: Hülya Göktaş, **Kocaeli**: Lütfü Ufuk Gönüllü, **Kütahya**: İbrahim Vehbi Atabay, **Muğla**: Nafize Çetin, **Mersin**: Kutbettin Aslan, **Ordu**: Yasin Akyüz, **Van**: Sabri Şenol

Yurtdışı Temsilcilikler:
Almanya: Şener Bağ, **Avustralya**: Tommy Murphy, **Hollanda**: Şaban Ol, **İngiltere**: Meral Karamuk Uğurşan, **İsviçre**: Elmas Uzun, **Kanada-ABD**: Mahmut Şenol, **Litvanya**: Simona Orinska, **Romanya**: Cristina Modrenau, **Yunanistan**: Evdokimos Tsolakidis

Dizgi:
Muhammed Furkan Altınkaynak
Telefon: +90 545 905 4238

Fotoğraf Editörü:
Yavuz Yılmaz
Bora Elber

Yeni Tiyatro Dergisi:
Kemalpaşa Mah. Cumhuriyet Cad. No: 66, Petan İşhanı, Kat: 2/11, İzmit/Kocaeli

İletişim:
Telefon: 0 216 334 89 75 / 0533 552 76 09
E-posta: erbilgoktas@hotmail.com
İcadiye Mah. Sofracı Sok. 8/8 Kuzguncuk-Üsküdar-İstanbul

Baskı:
Akademi Ajans Matbaa
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok, No: 230 Topkapı/İstanbul

Yeni Tiyatro Dergisi 17 Yaşında...

İÇİNDEKİLER

Sunuş
Tiyatro Aslanın Ağzında!
Erbil Göktaş

Duyurular ve Haberler/5

İzlenim/8
Türk Tiyatrosunun Festivalleri - 2
Sema Göktaş

Söyleşi/11
Cem Sel: Yönetmenlik Öğretirken Öğrenmektir
Mustafa İri

Söyleşi/15
Hülya Koçyiğit ile Tiyatro Sahnesinde...
Pınar Çekirge

İzlenim/17
Ozan Demircioğlu ile Bambu Tiyatro ve Ankara'da Özel Tiyatrolar Üzerine
Sema Göktaş

İnceleme/20
Fikret Şadi Karagözoğlu'na Saygı Yazıları - 2
Fikret Şadi Bey, Burhaneddin Tepsi Kumpanyası'nda
Hayrettin Filiz

Söyleşi/25
Onur Erbilen: Aydınlanma Zincirine Bir Halka Olmalıyım
Mustafa İri

Eleştiri/28
Aşık Shakespeare Sahnede!
Ezgi Özcan

Eleştiri/30
Türk'ün Yeniden Dirilişi: 1923
Oğuz K. Oğuz

Anma/32
Toprak Sahne Tiyatro Festivali 10. Yılında
Başak Karaçay

Eleştiri/33
Fok Derisi Kavuşur Mu?
Erdem Bilge Az

İnceleme/37
Brambaras veya Palavracı / Şanlı Asker
Ümit Kireççi

TİYATRO ASLANIN AĞZINDA !

ERBİL GÖKTAŞ

Hayat gibi çetin bir şey tiyatro için yaşamak. Tiyatro yapmak, oyun çıkarmak.

Var olanı koruma kaygısı, olanı sürdürmek, devamını getirmek, sahneden sahneye taşımak, en az on beş yirmi oyun oynamak, eksikleri gidermek, sahne kiraları, durmadan artan yerinde durmayan, ödedikçe gerisi gelen masraflar, sanat kaygısı, kim ne der korkusu, az satan biletler, meşhur olana rağbet, kavgalar, çekişmeler, dedikodular, mahkemeler, davalar...

Kulağa arı kovanı gibi geliyor değil mi?

İşte böyle bir arena tiyatro. Shakespeare'in eğlenceli ışıklı yaz bahçelerinin arkasındaki çirkin karanlık böyle bir yer. İnsandır ya tiyatronun malzemesi. İnsan ne büyük bir çelişki, ne onulmaz, bazen de onarılmaz, ama her zaman ihtişamlı bir varlıktır!

Bir yılı daha geride bırakırken korkunç sancılarla geçen, geçmekte olan sezona şöyle bir bakınca aklımdan geçenler bunlar oldu.

Besa Sahne'nin farklı sorunlardan kaynaklanan sıkıntıları ve arka planda rant odaklı başka bir perdenin açıldığını gördüğümüz talihsiz durumundan da etkilenmiş olabilirim. Ya da devasa paralar yatırılan ve ağzına kadar salonları dolduran bazı projelerde tiyatro yerine şovların ezici hakimiyetine dertleniyor olabilirim. Nedeni ne olursa olsun yolunda gitmeyen işler ve çözümlenmesi gereken onlarca sorun var. Bunları yazarken Anadolu'nun ortasında bir yerde umut veren şahane şeylere tanık olmak yeniden ışıklı düşlere, tirat yüklü yağmur sağanaklarına yakalanmak gibi bir şey. Bir yandan üşüyor ve ıslanıyorsunuz, diğer yandan hayatı yaşanır kılan en büyük sanat zevkinin sizi sarıp sarmalamasına izin veriyorsunuz. Sonra hayatın yaşamaya değer olduğunu en yakından, en içten hatırlıyorsunuz.

İtiraf etmeliyim ki Yeni Tiyatro Dergisi'nin, ödüllerinin, Yeni Tiyatro ekibimizin, ve tüm etkinliklerimizin devam etmesi tutkusudur benim yaşama amacım.

Şimdi, Ankara'nın mazide bıraktığım anılarla beni kucaklayan sessiz şefkatiyle salondaki koltuğuma oturmuş, oyuncu dostlarımın izleyiciyi kahkahaya boğan gösterisine gülücükler atarken biraz da gözyaşı ile karışık ne büyük sınavlardan geçmiş olduğumuzu anlıyorum.

Sağlıkla yerinden kalkmak, yola çıkmak, gidip bilet almak, oyun saatini beklemek ve bir oyunu sonuna kadar izlemenin ne büyük bir lütuf olduğunu biliyorum. Biliyoruz. Biliyorlar.

Tiyatronun, ekmeğin, emeğin, aslanın ağzında değil, çoktan beridir midesinde olduğunu herkes biliyor.

Buna rağmen, tüm ihanetlere, zorluklara, sıkıntılara rağmen;

YAŞASIN HAYAT, YAŞASIN TİYATRO!

48. İSMET KÜNTAY TİYATRO ÖDÜLLERİ VERİLDİ

Bu yıl 48'incisi düzenlenen İsmet Küntay Tiyatro Ödülleri sahiplerini buldu. Büyük Kulüp'te gerçekleşen ödül törenine gösteri dünyasından birçok renkli isim katıldı. Aralarında Nevra Serezli, Ataol Behramoğlu, Sumru Yavrucuk, Okan Bayülgen ve Nedim Saban'ın da yer aldığı usta isimler, 48. İsmet Küntay Tiyatro Ödülleri'ne layık görüldü. Sunuculuğunu Devlet Opera Sanatçısı-Yazar Nilgün Serimoğlu'nun yaptığı gecede Ataol Behramoğlu'nun ödülünü Müjdat Gezen, Nevra Serezli'nin ödülünü Nedim Saban verdi. Okan Bayülgen ise ödülünü konservatuvardan hocası ve aynı zamanda Türkiye'nin ilk kadın opera sanatçısı olan Semiha Berksoy'un kızı Zeliha Berksoy'dan aldı. Geceye ayrıca Avrupa Müzik Topluluğu Başkanı Avukat Selda Özer, Gülgün Feyman, eski Devlet Bakanlarından Yüksel Yalova, Tiyatro Sanatçısı Dilek Türker de katıldı. 48. İsmet Küntay Ödüllerini alanlar şöyle: Yılın İsmet Küntay Onur Ödülü Tarihçi ve Yazar Sinan Meydan'a, Yılın En İyi Oyun Yazarı Ödülü Ataol Behramoğlu'na, Yılın Nadide Küntay Emek Ödülü Nevra Serezli'ye verildi. Yılın Emek Ödülü Hakan Altıner'e, Yılın En İyi Kadın Oyuncu Ödülü Sumru Yavrucuk'a, Yılın En İyi Erkek Oyuncu Ödülü Tayfun Yılmaz'a layık görülürken; Yılın En İyi Yapım Ödülü "1923 " müzikaline, Yılın En İyi Yönetmen Ödülü Okan Bayülgen'e verildi. Yılın En İyi Uyarlama Ödülü "Boynu Bükük Öldüler" oyununa, Cumhuriyet 100. Yılı Ödülü "Bu Memleket Bizim" adlı yapıma, Yılın İsmet Küntay Tiyatro Özel Ödülü "Jekyll & Hyde" müzikaline verildi. Yılın Hayati Asılyazıcı Tiyatro Ödülü "Veda" adlı yapıma, Anadolu Tiyatro Ödülü "Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'na", Yılın İsmet Küntay Genç Oyuncu Ödülü Emir Özden'e, Yılın İsmet Küntay Seçici Kurul Özel Ödülü Zeynep Erkekli'ye verilirken; Yılın İsmet Küntay Seçici Kurul Özel Ödülü Orhan Kurtuldu'ya, Yılın En İyi Özgün Performans Ödülü "Sarı Sandalye Tiyatro Toplululuğu"na takdim edildi.

ŞEHİR TİYATROLARI'NDAN İSTANBUL İÇİ TURNE SEFERBERLİĞİ

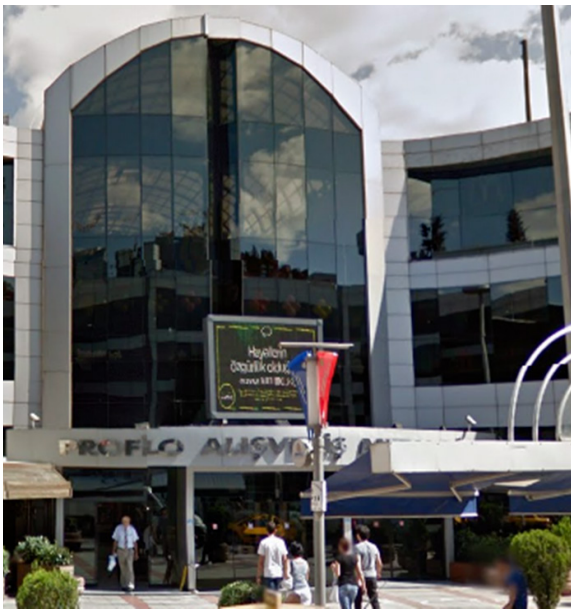
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları en beğenilen oyunlarından "İki Efendinin Uşağı" ile Bahçelievler'de, "Gül'e Ağıt" ile Güngören'de İstanbul içi turne seferberliği başlatıyor. Her yaştan, binlerce yeni seyirciyi tiyatroyla tanıştırmak için düzenlenen turne seferberliği, "tiyatroyla tanışmamış kimse kalmasın" mottosuyla yola çıkıyor. 2022-2023 tiyatro sezonunda Arnavutköy, Avcılar, Beylikdüzü, Bahçelievler, Esenler, Esenyurt, Maltepe ve Silivri'de sahnelediği onlarca yepyeni oyunla göz dolduran İBB Şehir Tiyatroları, kendisine ait 9 sahnenin yanı sıra İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait kültür merkezlerinde oyunlarını sahnelemek için gün sayıyor. İBB Şehir Tiyatroları, Carlo Goldoni'nin yazdığı Aslı Öngören'in yönettiği "İki Efendinin Uşağı"nı Bahçelievler seyircisiyle buluşturuyor. Oyun, 12 Aralık 2023 Salı günü 20.30'da Yenibosna Dr. Enver Ören Kültür Merkezi'nde. Töre cinayetine kurban giden Güldünya Tören'in hayat hikâyesinin anlatıldığı, Deniz Altun'un yazdığı Özgür Kaymak'ın yönettiği "Gül'e Ağıt" 19 Aralık 2023 Salı günü 20.30'da Güngören Erdem Bayazıd Kültür Merkezi'nde sahneleniyor. İstanbul'un her noktasına oyunlarını götürmeyi hedefleyen İBB Şehir Tiyatroları, 109 yıllık geleneğinin verdiği güçle, klasik ve çağdaş oyunları İstanbul'un birçok ilçesinde seyirciyle buluşturmaya devam edecek. *(İBBŞT Basın)*

ANTALYA DEVLET TİYATROSU "MASAL TRENİ" OYUNUYLA İLK KEZ KÜÇÜK HANIMLAR VE BEYLERİN KARŞISINA ÇIKIYOR

Hans Christian Andersen'in yazdığı, Harun Özer'in uyarladığı, Ebru Kara'nın çevirdiği ve yönetmenliğini yaptığı "Masal Treni" adlı çocuk oyunu, 19 Aralık Salı günü, saat 11.00'de, Haşim İşcan Kültür Merkezi Devlet Tiyatrosu Sahnesi Küçük Salonda prömiyer yapacak. Tümay Revşan Genç, Gökçesu Ulukut, Mert Can Sevimli ve Okan Kağnıcı'nın rol aldığı oyunun; dekor tasarımı Erdem Gökoğlan, kostüm tasarımı Gökçe Şener, ışık tasarımı Halit Akgül, müzikler Oktay Köseoğlu, koreografi düzeni Özlem Tekinay ve dramaturgisi Alperen Kartal tarafından hazırlandı.Oyunumuzun, çocuk gelişimi ve psikolojisine uygun olarak daha nitelikli ve kapsayıcı olması ve çocukların dünyalarına hitap edebilmesi adına oyun metinleri, Gelişimsel Pediatri Uzmanı Dr. Özlem Gülümser ve Klinik Psikolog Ezgi Vardal tarafından yeniden düzenlendi. (DT Basın)

PROFİLO AVM, İÇİNDEKİ SAHNELERLE BİRLİKTE YIKILIYOR

İstanbul'un en işlek semtlerinden Şişli'de bulunan Profilo AVM, 1998 yılında açıldı. İçinde 209 Mağaza, 7 spor salonu, 20 hatlı bowling ve 16 masalı bilardo salonu, üç tiyatro salonu bulunan AVM, yıkılıyor. Bölgede yeni AVM'lerin açılmasıyla birlikte Profilo AVM'nin cazibesi azaldı ve borçları yüzünden İş Bankası'na satıldı. İş Bankası, Profilo AVM'yi 2021 yılının Kasım ayında 989 milyon TL'ye İş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı'na devretti. Plaza kısmı inşaat haline gelen Profilo'da mağazalar ve restoranlar da kepenk indirdi. Şimdilerde in cin top oynayan alışveriş merkezinde çalışmalar sürüyor. İşçilerden alınan bilgilere göre yeni projenin hızla yükselmesi bekleniyor. Rezidansın ne zaman tamamlanacağı henüz netlik kazanmasa da, 2024 yılının sonu itibarıyla yeni projenin kaba inşaatının biteceği tahmin ediliyor. Ancak yeni projede sahnelerin bulunup bulunmayacağı belirsiz. (ensonhaber.com)

İBB ŞEHİR TİYATROLARI ARALIK AYINDA 36 OYUNU SEYİRCİYLE BULUŞTURUYOR

Aralık ayında tiyatroseverleri, Arthur Miller'dan Tolstoy'a, Savaş Dinçel'den Şirin Gürbüz'e klasik ve çağdaş yazarların eserlerinin ön planda olduğu zengin bir repertuvar bekliyor. Bu ay; Cadı Kazanı, Tartuffe, Uçurtmanın Kuyruğu, Godot Geldi, Hayat Der Gülümserim, Geçit, Öldün, Duydun Mu?, Kimse Öyle Şeyleri Konuşmuyor Artık, Çın Sabahta, Savaş ve Barış, Yatak Odası Komedisi, Ben Medea Değilim, Ay, Carmela! Yaftalı Tabut, Zehir, Sen İstanbul'dan Daha Güzelsin, Sivrisinekler, Fosforlu Cevriye, Komik Para, Oscar, Gidiş Dönüş Moskova (Retro), İfigenya, Çingene Boksör, Rüstemoğlu Cemal'in Tuhaf Hikâyesi, Gül'e Ağıt, Kuğunun Şarkısı, Bir Halk Düşmanı, Fındıkkıran, Bekçi ile Postacı, Elma Kurdu Kırtık, Rüya, Bir Gün Ayakkabımın Teki, Karagöz Çiftlik Bekçisi, Bir Gece Masalı, Herkes Sihirbaz Olacak, Benim Küçük Yıldızım adlı oyunlar seyirciyle buluşacak. (İBBŞT Basın)

İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ, "LA BOHÈME"İ SAHNELİYOR

İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin sahneleyeceği "La Bohème" Operası, 14 Aralık 2023 ve 4-25-31 Ocak 2024 tarihlerinde, Atatürk Kültür Merkezi Türk Telekom Opera Salonu'nda sanatseverlerle buluşacak. "La Bohème" Operası, Besteci Giacomo Puccini'nin başyapıtlarından biri olarak kabul edilir. Puccini'nin muhteşem müziği ve gerçek bir öyküye dayanan konusu ile bu dramatik ve romantik opera, dünyada en çok sahnelenen ve sevilen operaların arasında sayılır. Librettosu Luigi Illica ve Giuseppe Giacosa tarafından kaleme alınmıştı. Eser, Fransa'daki 1830 ve 1848 devrimleri arasındaki dönemde siyasal ve toplumsal yaşamın, özellikle de bohem yaşamın tüm izlerini taşıyan bir reji anlayışı ile sahneleniyor. İtalyanca seslendirilecek olan eseri, Evin Atik sahneye koyuyor. İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrası'nı İbrahim Yazıcı yönetiyor. Dekor tasarımı Çağda Çitkaya'ya, kostüm tasarımı Sevtaç Demirer'e, ışık tasarımı Serkan Şentürk'e ait. İstanbul Devlet Opera ve Balesi Korosu'nu Paolo Villa ve çocuk korosunu Sercan Gazeroğlu yönetiyor. Eserin koreografisi ise Şebnem Şenel'e ait. (sanatokur.com)

İSTANBUL DEVLET TİYATROSUNUN "BABAMIN KELİMELERİYLE" OYUNU İLK KEZ SEYİRCİ KARŞISINA ÇIKIYOR

Justin Young'ın yazdığı, Eylül Aktürk'ün dilimize çevirdiği ve M. Şamil Kafkas'ın yönettiği İstanbul Devlet Tiyatrosunun "Babamın Kelimeleriyle" adlı oyunu, 30 Kasım Perşembe günü, saat 18.00'de, Mecidiyeköy Stüdyo Sahnede prömiyer yapacak.

Nışan Şirinyan, Kerim Altınbaşak ve Gülizar Oltulu'nun rol aldığı oyunun; dekor tasarımı Aytuğ Dereli, kostüm tasarımı Selin Ölçen, ışık tasarımı İ. Önder Arık ve müzikler Levon Eroyan tarafından hazırlandı.

ÖMER FARUK KURHAN KÜLTÜR VE SANAT BULUŞMALARI'NIN BU SENEKİ TEMASI: "AMATÖR SANAT"

2021 yılında kaybettiğimiz tiyatrocu, oyuncu, yayıncı ve yazar Ömer Faruk Kurhan'ın anısına bu yıl ikincisi düzenlenecek kültür ve sanat buluşmalarının teması "Amatör Sanat" olacak. 10 Aralık 2023'te Boğaziçi Üniversitesi Demir Demirgil Salonu'nda gerçekleşecek olan etkinliklerde, "Amatör Sanat" üzerine kavramsallaştırma, tarihselleştirme ve deneyim aktarımlarının yapılacağı paneller ve gösteriler yer alacak. Yaşamını özgürlükçü ve kültürel çoğulcu sanat hareketlerinin oluşumuna adamış Ömer Faruk Kurhan vefatının ikinci senesinde kendisinin oldukça önem verdiği bir kavram olan "Amatör Sanat" temalı bir dizi etkinlikle anılacak. Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu (BGST), Mimesis, Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları (BÜO) ve Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübü (BÜFK) tarafından ortak olarak düzenlenecek etkinlikte Türkiye'de Amatör Sanat üzerine kavramsallaştırma ve tarihselleştirme çalışmalarının aktarılacağı ve Amatör Sanat deneyimlerinin paylaşılacağı paneller yapılacak. Etkinlik gününde ayrıca Ömer Faruk Kurhan'ın bizzat çalışmalar yürüttüğü Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları ve Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübü'nün gösterileri sergilenecek.

TÜRK TİYATROSUNUN FESTİVALLERİ - 2

Sema Göktaş

27. İstanbul Tiyatro Festivali

Bu yıl yine, yeniden dans ağırlıklı gösteriler izledik. Elbette bu gösteriler de ufuk açıcı ancak, İstanbul'un göbeğinde 27. Defa düzenlenen uluslar arası bir tiyatro etkinliğinde gözler ister istemez çarpıcı tiyatro performanslarını, dünya tiyatrosuna yön veren yaratıcı yönetmenleri arıyor. Bu yıl ikinci kez festivalin konuğu olan Wajdi Mouawad dışında heyecan verici bir tiyatro oyunu ne yazık ki yoktu. Bu bakımdan Dikmen Gürün'ün ve daha sonra Leman Yılmaz'ın sanat yönetmenliğinde dünya tiyatrosundan seçkin örnekleri konuk ederek şehrin tiyatro yaşamını canlandıran eski güzel festivaller maalesef artık yok. Belki birileri çıkar bu gidişat hakkında bilgilendirme yapar. Festivalin bütçesi mi daraldı, yönetim biçimi mi değişti, konsept mi değişti? Ne oldu? Bunca yıl sonra, artık rüştünü ispat etmiş diyebileceğimiz bu güzel etkinliğin böyle göz göre göre harcanması insanı gerçekten üzüyor.

27. Festivalin uluslararası konukları şöyleydi:

Tanztheater Wuppertal Pina Bausch: Café Müller (dans); Düğün (kukla); Çifte Cinayet (dans); Baklava Cumhuriyeti (oyun); Bankta (dans); Kız Kardeşler (oyun); Ustalık Sınıfı (oyun). Avrupa ülkeleri kökenli gösteri örneklerine odaklanan bu seçki dans açısından göreceli göz doldurucu olsa da, tiyatro açısından sadece festivalin istikrarlı düşüşüne katkı yapabildi. Zaten adı tiyatro festivali olan bir festivalin nasıl olup da dansa bu kadar geniş yer verdiğini hiç anlayabilmiş değilim.

Diğer taraftan, ülkemiz ulusal olsun, uluslar arası olsun, tiyatro festivalleri açısından hiç de fena sayılamayacak durumda. Ancak problem öncelikle ve özellikle uluslararası festivallerin görünürlüğü hususunda başlıyor. Bu festivaller, mesela daha şurada birkaç yıldır düzenlenen İstanbul Fringe Festival görünüyor da, İKSV'nin bin yıldır düzenlediği İstanbul Tiyatro Festivali, neden bu tür festivallerin yer aldığı uluslararası ağlarda görünmüyor? Sibiu gibi, Avignon, Edinburgh gibi markaya dönüşmek işte bu görünürlükle başlıyor. Bu durumda, elbette pandeminin etkisini de göz önünde tutuyorum, son iki yılın kalitesinin hayli zayıfladığını da göz önüne alırsak, bu festivalin takipçileri sadece İstanbul'da yerleşik olanlar ya da o dönemde tesadüfen şehirde bulunanlar oluyor. Oysa günümüzde profesyonel tiyatro insanları kadar tutkulu tiyatro seyircileri de festivallere odaklanarak dolaşıyorlar. Çünkü bu enerji dolu etkinlikler, hem niceliksel hem niteliksel açıdan tiyatro sanatının güncel eşiği hakkında taze fikirler veriyorlar. Lale Kartı olanlara mı ulaşılıyor bilmiyorum, ayrıca Lale Kart da ayrı bir problem, gösterileri takiben seyirciler anket linklerine yönlendiriliyor. Güzel ama yeterli değil. Bugün elimizdeki ülkemiz koşullarında büyük çaplı sayılabilecek tek uluslararası festival olan İstanbul Tiyatro Festivaline sahip çıkmak, bu ülkede tiyatro için çalışan herkesin görevi ve sorumluluğu. İstanbul Festivali seyircisi kendisine sunulanla yetinmemeli, aktif ve açık geri bildirimler yapmalı. Kendisine soru sorulmasını beklememeli seyirci.

2. Uluslararası Kadın Oyun Yazarları Festivali

Devlet Tiyatrolarının, bu yıl ikinci defa düzenlediği bu festivalin konsepti İstanbul'a gerçekten yakışıyor. Festivalin büyük potansiyel taşıdığını ve muhakkak gelişeceğini, markalaşacağını düşünüyorum. Ancak, sebebini bilemiyorum, geçen yıla kıyasla bu yılki seçkinin göreceli olarak zayıflamış olduğu da bir gerçek. Bu yılın konukları (Küba dışında) daha çok yakın coğrafyalardan davet edilmiş gösterilerdi. Bu yılın yerli ve yabancı konukları şöyleydi: Bernarda, Hayır! / Ecos Company / Küba; Yabancı / Galiasgar Kamal Tatar Devlet Akademik Tiyatrosu / Tataristan; Gogol'ün Ruhu / Lofça Dram Tiyatrosu / Bulgaristan; Gardenya / Cumhuriyet Müzikal-Dram Tiyatrosu / "B.P.Hasdeu" Moldova; Çocukların Kulaklarını Kapadım /

Gori Devlet Dram Tiyatrosu / “Giorgi Eristavi” Gürcistan; Karaiskakena Efsanesi / Vault Theatre Plus / Yunanistan; Lena, Leyla Ve Diğerleri / Ankara Devlet Tiyatrosu / Türkiye; Son Gece Mahallesi / Ankara Devlet Tiyatrosu / Türkiye; Fare Kapanı / Ankara Devlet Tiyatrosu / Türkiye; Sanki Hiçbir Şey Olmamış Gibi / İstanbul Devlet Tiyatrosu / Türkiye; Çarpışma / İstanbul Devlet Tiyatrosu / Türkiye; Macbeth / Eskişehir B.B. Şehir Tiyatroları / Türkiye. İnsan İstanbul’da böyle iddialı bir konseptle yola çıkmış bir tiyatro festivalinde feminist tiyatrodan örnekler de görmek istiyor ister istemez.

Festivale eşlik eden söyleşi ve atölyeler, sergiler de festival seçkisi ile orantılı olarak düzenlenmiş etkinliklerdi. Özellikle gösterilerden sonra, seyirci daha salondan çıkmadan sıcağı sıcağına yapılan söyleşilerin çok güzel olduğunu söyleyebilirim. Festivalin bu niteliğinin kalıcı olmasını dilerim. Diğer söyleşi ve atölyeler de festival atmosferini besleyen, iyi düşünülmüş etkinliklerdi. Devlet Tiyatrolarının yıllık olarak gerçekleştirmeye başladığı 9. ve bunların arasında uluslararası nitelik taşıyan 7. festival olan, Uluslararası Kadın Oyun Yazarları Festivali’nin büyük potansiyel taşıdığına inanıyorum.

Sonuç olarak yukarıda belirttiğim gibi, ülkemiz gerek uluslararası gerek ulusal tiyatro festivalleri açısından aslında hareketli görünüyor. Bu niceliksel artışın, biraz daha gayret ve bilinçli çabalarla eninde sonunda tiyatromuzda niteliksel dönüşümlere yol açmasını dilerim.

CEM SEL: YÖNETMENLİK, ÖĞRETİRKEN ÖĞRENMEKTİR

Mustafa İri

Yeni Tiyatro Dergisi Uluslararası Emek ve Başarı Ödülleri jürisi olarak ziyaret ettiğimiz Ankara'da tiyatroya dair heyecanverici şeylerle karşılaştık. 'Hicaz' başarılı bir yapım olmuş. İzleyicinin sevgi ve ilgisine tanık olduk. 'Ocak' oyunundan itibaren yükselen başarın bu kez ikinci yönetmenlik denemende izleyici karşısında. Çok takdir görmekte olan genç ve enerjik biri olarak kendi gözünde Cem Sel kimdir öncelikle? Yeteneğini nasıl keşfetti? Nasıl bir çocukluktan geçti?

Cem Sel Erzurum"da doğmuş, sonra köyden kente göç eden bir ailenin büyük oğlu olarak Ankara'ya yerleşmiş. İlk, Orta ve Lise eğitimini Ankara'nın gettosu olarak bilinen Altındağ'da tamamlamış. Lise yıllarında tiyatro ile tanışmış, bununla birlikte de bir bakıma hayatı ve bakış açısı değimiştir.

İlkgençliğimiz genellikle en sorunlu dönemimizdir. Rotayı şaşırır, odağı yitirir ve hatalar yaparız. Senin yaşam öyküne baktığımda sapmasız ve amaca dümdüz giden doğrusal kararlar görüyorum. Bu kadar net bir düşünceye sahip olmayı nasıl başarmış olabilirsin merak ediyorum..

Aslında gençlik yılları hepimizin çok hata yaptığı, kandaki damarın deli aktığı, bunun da başımıza bir bakıma çok çorap ördüğü yıllardır. Bir bakıma büyüdüğüm mahalle ve ortam da buna çok meyilliydi. Bu alengirli ve tam anlamıyla gökkuşağına benzeyen dünyanın içinden beni bir bakıma tiyatro kurtardı ve bakış açımı değiştirdi diyebilirim. Belki de bulunduğum ortamda tek elimi tutan, icra ettiğimde bana tüm acılarımı unutturan, sarıp sarmalayan tek etmen de tiyatro oldu. İnsan sevildiği yerde çicek açıyor. Bu yüzden de durmadan bu düşünce ve mesleğin peşinden koştum ve koşmaya devam edeceğim son nefesime kadar .

Tatbikat Sahne ve Ankara'daki diğer kurumsal sahnelerle (Devlet Tiyatrosu) aran iyi ? Bu nasıl doğdu? Nasıl yol aldı ve büyüdü?

Okuldan mezun olur olmaz ilk girdiğim sınavlardan

birisiydi aslında Tatbikat Sahnesi. Kazandım da fakat yeni mezun olan birinin toyluğuyla o dönem Tatbikat Sahnesi'nin İstanbul'da yol alacak bir ekibe ihtiyacı vardı. Ben de bu ekibin içindeydim fakat İstanbul'a yeni mezun olduğum için hemen gitme hayali ve aldığım kazançla orada varolma endişesi pek örtüşmedi. Rotam Ankara Devlet Tiyatrosu olarak değişti. Aslında yol alma hikâyesinde birazcık da şanslıydım çünkü gözümdeki o ışığı ve parıltıyı gören ustalar vardı ve beni bu yolda çok desteklediler. Yolumda çiçekler açmasına sebep oldular. Bunun için de yolu yolumdan geçmiş bütün ustalarıma ve hocalarıma minnettarım.

Yaşıtların arasında zorlu bir mücadele ve rekabet var tiyatroda. Senin iyilikten ve üretimden beslendiğini, bu genç yaşta sadeleşip kendini tiyatroya adadığını farketmek zor değil. Genç meslektaşların nerede hata yapıyor olabilir? Onlara ne tavsiye edersin?

Aslında evet ortada çok büyük bir rekabet var. Hepimiz bir şeyler üretme çabasındayız. Ama bence buradaki en büyük yanılgı; kendimden yola çıkacak olursam, ben yapmak için yapmıyorum bir şeyleri. Bu mesleğin temelinde var meydan okumak. Doğru meydan okumadığınız takdirde, kalbinizi, kendinizi, yüreğinizi ortaya koymadığınız müddetce de sadece bir ego ve ben yaptım demek oluyor. Daha sakin, daha emin adımlarla ilerlemek lazım. Kulakları eleştirilere tıkamamak, bir sonraki işinizde daha iyiyi amaçlamanız gerekiyor. Başarı güzel bir şey ama devamı olmadığı zaman unutulan ve kaybolan bir şey aynı zamanda.

'Hicaz'da hem rejide, hem oyunculuk yönetiminde adeta ders veriyorsun. Hepimiz etkilendik. Cem Sel olarak reji ve oyunculuk stilini nasıl özetlersin. Nelere dikkat edersin. Öykündüğün kişi ya da metodlar var mı?

Sizin güzel kalbinizin ve gözünüzün söze dökülmesi bu. Çok teşekkür ederim. Aslında deneysel tüm işleri seviyorum. Bir bakıma da öyle çalışıyorum. Tabi buradaki amaç yapılmamışı yapmakdan ziyade, benim oyuncu, özellikle de rejisör olarak eldeki metni nasıl okuduğumda yatıyor. O yüzden de altında çok çalışma barındırıyor. Oyuncuda denemeden önce bir yönetmen olarak önce kendimde denerim. Kendimde sonucu olmayan hiç bir şeyi oyuncuda denemem. Kafada bitirip tüm yönleriyle oynamadığım bir oyunu sahneye taşımam . Çünkü hiçbir oyuncu deneme tahtası değildir. Doğru olanı denetmek ve serüvenin içine oyuncuyu bu şekilde sürüklemek hem yönetmene hem oyuncuya büyük kolaylık kazandırır. Her çalıştığım yönetmen ve oyuncudan bu yolculuktaki heybeme bir şeyler atıyorum. Yeri gelince de çıkarıp onu kullanıyorum. Öğretirken öğrenme metodunu seviyorum. Meyerhold, Peter Brook Tiyatrosu'nu severim. Oyuncunun ve yönetmenin üretirken kendini yakıp kül etmesi, sonra o küllerinden doğup kendini yeniden var etmesi benim yolculuğumun bir bakıma özetidir diyebilirim.

Dur durak bilmeden zengin bir repertuar oluşturmak ve daha yükseğe çıkmak için koşturduğun çok belli. Bu çok çeşitlilik heyecanverici. Son 2 yıl içinde hangi oyunlarla buluşturdun Ankara izleyicisini? Hangi projelerde yer aldın? Sonuçlardan memnun musun?

Aslında kurduğum her dünyada, o dünyaya en uygun oyuncular seçmeye gayret gösteriyorum. Çünkü öyle olunca kişi de sanatının kaçıncı

yılında olursa olsun bu yolculukta çok şey öğreniyor ve kendini yeniden keşfe çıkıyor. Son iki yıla baktığımızda da Ankara Devlet Tiyatroları yapımı Turgut Özakman'ın yazıp Mithat Erdemli'nin yönettiği ‹Ocak› adlı oyunda oyuncu olarak, Beyza Sarıtaşlı'nın yazıp Gonca Eryiğit'in oynadığı 'Kûn' adlı oyunda yönetmen olarak ve Alper Angın'nın yazıp Mehtap Öztepe›nin hayat verdiği 'Hicaz' adlı oyunda da yine yönetmen olarak seyirci ile buluştum. Her üç oyunumuz da çok güzel bir şekilde devam ediyor. Gelen tepkiler muazzam. Dolayısıyla ekibimiz de bu konuda çok memnun. Ben de onlara müteşekkirim. Çünkü tiyatro bir ekip işi ve bu oyunları sahneye taşımak çok büyük emek istiyor. O yüzden bu başarı hepimizin. Bu konuda da ayrıca Ankara seyircisine de bizi yanlız bırakmayıp destek verdikleri için ve güzel eleştirilerinden dolayı da çok ama çok teşekkür ederim.

'Hicaz' oyunundaki ekibi tek tek, isim isim tanımak istiyoruz. Çünkü oyunda emeği geçenler listesine baktığımda dekor, ışık, kostüm, ses ve müzik bbütünlüğü kusursuz görünüyor. Bu güçlü etkinin perde arkasını bilmek güzel olur.

'Hicaz', son zamanlarda hem gelen seyircimizin, hem çalışırken bizim yüreğimizi bıraktığımız bir oyun oldu. Çalışırken bir nevi dantel işler gibi işledik ve çok güzel bir prova dönemi geçirdik. 'Hicaz'a Mehtap Öztepe hayat veriyor. Mehtap Öztepe Ankara Devlet Tiyatrosu sanatçısı. Aynı zamanda Musiki Muallim Mektebi'nin son mezunlarından olan bir sanatçımız. Bu tecrübede olup bu kadar çalışan ve kendini tamamen yönetmene teslim eden çok az sanatçı gördüm. O yüzden çalışırken çok ama çok şey öğrendim. Bir kere bu kadar profesyonel bir oyuncu ile çalışmanın konfor alanını bana yaşatıp beni hiç üzmediği için minnettarım ona. Dekor tasarımda yine 'Kûn'da da çalıştığım Hakan Dündar var. O da ustalarımızdan birisi. Her iki oyunda da çok ama çok uyumlu çalıştık. Sahne arkasında dilinizin tutması çok önemli. Bu açıdan da kendimi şanslı hissediyorum. Işık tasarımda yine gerek Devlet Tiyatroları gerek özel ti-

yatrolarda bir çok işe imza atmış Mehmet Mertal ile çalıştım. Onunla da ikinci oyunumuz ve birbirimizi artık tanıdığımız için ne istediğimizi, dil ve üslup birliğini, yaratılan atmosferin hem dekor, hem metin, hem oyuncu ile bir bütünlük sağladığı bir dünya yaratmam konusunda bana yardımcı oldu. Kostüm tasarımında yine genç ve bu konuda adını sıkça duyacağımız Gökçe Şener gerçekten inanılmaz güzel bir işlemeli kostüm yaptı ve rol kişisi yaşıyormuş ve onun sandığından çıkıyormuş izlenimi verdi. Müziklerde büyük üstad Sezen Aksu'ya kullandığımız ezgilerden dolayı çok ama çok teşekkür ederim. Bu parçaları kanunu ile ruha ve sese döken Ersen Uçak'a minnettarım. Ve tabi ki bütün kahrımı çeken canım asistanım Gizem Okcan'a çok ama çok teşekkür ederim. Bütün ekibin sonsuz emeği var. Huzurlarınızda bir kere daha hepsini sarıp sarmalıyorum. Bu yolculukta destek veren, 'Hicaz'a gönlünü katan tüm ekip arkadaşlarımın yolunda çiçekler açsın.

Ankara izleyicisi nasıl? Hayran kitlesi ve sadık takipçilerden oluşan o sevgi selini yakından gördük oyundan önce ve sonra. Bir de senden dinleyelim.

Ankara izleyicisi çok özel bir seyircidir ve bir sınav niteliğindedir. Aslında burada daha önce yaptığınız işlerde bir bakıma seyirci için referans oluşturuyor. Bu bakımda da bir Cem Sel rejisi oluşturmaya çalışıyorum. Tiyatronun bir nevi başkenti olan Ankara'da seyirci daha seçici ve daha sıkı dokuyor oyunları. O yüzden üstüne koyarak gitmeye çalışıyorum. Şu ana kadar da asla yanlız bırakmadılar ve salonu doldurdular. Bu da bir yönetmen ve oyuncu olarak oyunun bitiminden saatler sonra sıcağı sıcağına geri dönüşler almama sebep oluyor. Beni çok mutlu ediyor. Bazı seyircilerimiz bir kaç defa izlemeye geliyor ve her geliş başka bir keşfe sebep oluyor. Onların ilgisine çok teşekkür ederim. İyi ki varlar. Bizi birleştiren tiyatro sanatı iyi ki var.

Son olarak sezonda hangi oyunlar ne zaman sahne alacak? Uzun bir özetle bitirelim röportajı. Emeklerinize sağlık.

Sezon boyunca 'Hicaz' ve 'Kûn' Tatbikat Sahnesi'nde ve Ankara Devlet Tiyatroları sahnelerinde oynanmaya devam edecek. Oyuncu olarak da 'Ocak' adlı oyunla hem turne, hem Ankara Devlet Tiyatroları sahnelerinde seyirci karşısına çıkmaya devam edeceğim. Pandemi sonrası bence en üretken sezonlardan birini geçiriyoruz. Yine ilerleyen zamanlarda, yetişirse bu sezon, yetişmez ise yeni sezona yeni yöneteceğim projelerle siz değerli ustalarımızın, eleştirmenlerimiz ve seyircimizin karşısına çıkmaya devam edeceğiz. Çok keyifli bir sohbet oldu asıl sizin emeklerinize sağlık. İyi ki varsınız, iyi ki tiyatronun içinde varsınız. Sevgiyle kalın, tiyatro ile kalın.

HÜLYA KOÇYİĞİT İLE TİYATRO SAHNESİNDE...

Pınar Çekirge

Hülya Koçyiğit ile Tiyatro Sahnesinde...

Hatırlarsınız, bir önceki sayımızda Türk sinemasında ikonografik ve toplumbilimsel bir olgu olarak Hülya Koçyiğit gerçeğine değinmiştik.

Bu defa Hülya Koçyiğit ile pek az bilinen tiyatro dönemini konuştuk.

Anneniz Melek Koçyiğit elinizden tutup sizi Ferih Egemen'e yani, İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın dram sahnesine götürüyor. Ferit Egemen'le tanıştığınız o anda ne hissetiniz?

İstanbul Şehir Tiyatroları Çocuk Bölümü kurulacak diye bir ilan okumuş annem. Ve bizi, üç kız kardeşi seçim için oraya götürdü. Orada çocuk bölümünün başında Ferih Egemen ile tanıştık. Ferih Egemen çok sempatik, sıcak, cana yakın, şirin bir insandı. O kadar güzel ve etkileyiciydi ki o tanışma, sadece onu tanımak bile tiyatroya girmek için yeterli bir heves, heyecan yarattı bende.

Küçük yaşta tiyatroya yönlendirilmeniz nasıl oldu?

Yaşım çok küçük değildi aslında. Ortaokul birinci sınıftaydım. Atatürk Kız Lisesi'ne başlamıştım. Çok daha önceleri yedi-sekiz yaşındayken bale ile başlamıştı zaten sanat eğitimim. Ankara'ya yatılı mektebe gitmiştim. Yatılı mektepte okumak bir hayli zor gelmişti o yaşlarda. O nedenle tekrar ailemin yanına İstanbul'a dönmüştüm.

Annem sanatçı ruhu olan bir kadındı. Yani sanata büyük değer veren, çok önemseyen ve bendeki bu yeteneği bir şekilde ortaya çıkartmak isteyen bir isteği vardı ve onun için de tiyatronun çocuk bölümüne girmemizi istedi.

Çocuk tiyartosunda pek çok oyunda rol aldınız sanırım. Hangi oyunlardı bunlar ? Peki ilk oynadığınız piyesin adını da sorsam…

'Yoklar Dağındaki Nar' isimli bir oyundu. Orada bir Hint Prensesi'ni canlandırmıştım. Benimle birlikte diğer kardeşlerimi de tiyatroya almıştı Ferih Bey. En küçüğümüz dört yaşındaydı. Daha sonra büyük ouunlarında; yani gece piyeslerinde de oynamaya başladım.

Beklan Algan'ın yönettiği 'Jeanne D'arc' oyunuyla ilk defa bir yetişkin piyesinde rol aldınız. Ve bu piyes sizi Muhsin Ertuğrul ile tanıştırıyor değil mi? Biraz bundan bahseder misiniz?

Annemin çok büyük hayranlık duyduğu ve tanışmayı çok istediği

bir insandı Muhsin Ertuğrul. Çünkü annemin dayısı Muhsin Ertuğrul'la beraber tiyatro yapmış. Ama çok genç yaşta ne yazık ki verem olup hayata veda etmiş. Annemin elinde bir kartpostal fotoğrafı vardı dayısının. Ve Muhsin Bey'e o fotoğrafı gösterdi. Muhsin Bey'in gözleri doldu. 'Çok yetenekli, çok değerli bir arkadaşımızdı. Çok erken kaybettik' dedi. Ve işte onun yeğeni olmam nedeniyle bir şekilde tanışmış olduk. Daha sonra beni 'Jeanne D'arc' da izledikten sonra annemi bir gün çağırıp 'evet Hülya çok yetenekli bir çocuk ama çok iyi eğitim görmesi gerekiyor. Çünkü tiyatro sahneleri ona hep açık, her zaman açık olacak. Onun için ben, Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü için imtihanlara girmesini tavsiye ederim' demiş. Ve dolayısıyla ben tekrar ikinci defa Ankara'ya gittim, bu defa tiyatro eğitimi görmek için imtihanlara girdim. Kazandım ve yatılı öğrenci olarak, eğitimime devam ettim.

Biraz Ankara Devlet Konservatuvarı yıllarınızda bahseder misiniz ?

Şimdi şu anda hatırlayınca rüya gibi geliyor. Bu kadar mutlu olduğum, bu kadar kendimi bulduğum, o kadar sahnede olmak istediğim, alkışları almak istediğim o heyecanlı günlerimi hatırlıyorum. Daha bale eğitimi aldığımız yıllarda mesela okul olarak bir gösteri için Konya'ya gitmiştik. Konya'da ilk defa seyircinin huzurunda sahneye çıkmıştım. Çok heyecan vericiydi. Onu hatırlıyorum. Okulun kapısından ilk girdiğim an koridora geçip hani -yatakhanelere gitmek üzere koridorlardan geçerken-birisi obua çalıyor, birisi tirat ezberliyor, birisi orada eskrim yapıyor. O kadar çok heyecanlanmıştım ki. Onlardan biri olmak beni çok gururlandırmıştı. Çok keyiflenmiştim. Çok değerli hocalardan söz etmek istiyorum. Çünkü her biri Türk tiyatro tarihine damgasını vurmuş isimler. Önce tabi Cüneyt Gökçer ile başlamam gerekiyor. Mahir Canova, Salih Ciner ilk aklıma gelenler.

Tiyatroya bir daha dönmediniz. Bir ara Tiyatro İstanbul'da Cihan Ünal ile " Vişne Bahçesi " nde rol alacağınız, Lyubov Andreyevna Ranevskaya'yı yaşar kalacağınız haberleri çıkmıştı basında. Hülya Koçyiğit'i birgün tiyatro sahnesinde tekrar izleme imkanımız olacak değil mi?

Evet. Geçtiğimiz onca yıl içerisinde tekrar tiyatro yapmam için birçok teklif geldi. Devlet Tiyatrosu'ndan bile konuk olarak davet edildim. Haldun Dormen çok ısrarla çalışmak istedi. Hem de bir kere değil defalarca. Daha sonra Gencay Gürün kendi tiyatrosunu kurduktan sonra çok istedi. Dediğiniz doğru evet, 'Vişne Bahçesi' için hatta bir dönem çalıştık da… Ön çalışma da yaptık. Ama benim o dönem çok fazla film yaptığım setlerde bulunduğum yıllar olduğu için pek de zaman ayıramadım. Bir gün tekrar tiyatro sahnesinde olur muyum şu anda bilemiyorum, ama tiyatro izlemeyi herhalde en çok seven insanlardan biri benim.

Hülya Koçyiğit ile yıllar öncesine gittik, bütün o zamanları konuştuk.

Şimdi çok daha iyi anlıyorum, Hülya Koçyiğit, Filiz Akın, Türkan Şoray, Fatma Girik, Belgin Doruk, Muhterem Nur'un neden vazgeçilmezlerimiz olduklarını.

OZAN DEMİRCOĞLU İLE BAMBU TİYATRO VE ANKARA'DA ÖZEL TİYATROLAR ÜZERİNE

Sema Göktaş

Bambu Tiyatro Ankara'da bir özel tiyatro. Bambu Tiyatro'nun Genel Sanat Yönetmeni Ozan Demircioğlu'na Bambu Tiyatro'yu ve Ankara'daki özel tiyatroları sorduk.

Sema Göktaş: Bambu Tiyatro ne zaman kuruldu? Kuruluş serüveninizi anlatır mısınız?

Ozan Demircioğlu: Bambu Tiyatro ilk olarak 2011 yılında tiyatro ve kültür-sanat dergisi çalışmalarına başladık. 2013 yılında resmi olarak Bambu Tiyatro ve Kültür-Sanat Dergisi yayın hayatına başlayınca da 2014 yılı itibariyle profesyonel olarak tiyatro ayağını kurduk. İlk eser Aziz Nesin'den Beş Kısa Oyun. Kısa parodilerden oluşturduğumuz eserimiz ile Ankara Devlet Tiyatrosu Küçük Tiyatro'da "ve perde" diyerek tiyatromuzu açtık. Üstelik bu yaz aylarına tekabül ettiğinden çıkış sloganı "yazın tiyatro mu olur?" başlığıyla süreci yaratmış olduk.

Sema Göktaş: Tiyatronun daimi bir kadrosu var mı? Kadro nasıl bir araya geldi?

Ozan Demircioğlu: O dönemki kadromuz hem konservatuvar mezunu hem de yıllarını bu işe saygın bir şekilde veren arkadaşlardan oluşmaktaydı. Sonraki yıllarda sahnelediğimiz oyunlarla da bugün de bu izleğe devam ediyoruz. Her oyunumuzda kadro oyunun yapısına göre yıllardır birlikte ürettiğimiz arkadaşlarımızdan oluşmakta. Tabii, ana kadromuz dışında bazı oyunlara da yine güvendiğimiz, tiyatro sanatına sahip çıkan ve mesleğinin gerekliliğini yerine getiren birçok oyuncu ve sahne arkasına arkadaşlarımız ara ara ekleniyor.

Sema Göktaş: Repertuvar politikanız nedir? Oyun seçiminde nelere dikkat ediyorsunuz? Bugüne kadar hangi oyunları sahnelediniz ve bundan sonra muhakkak sahnelemek istediğiniz oyunlar var mı?

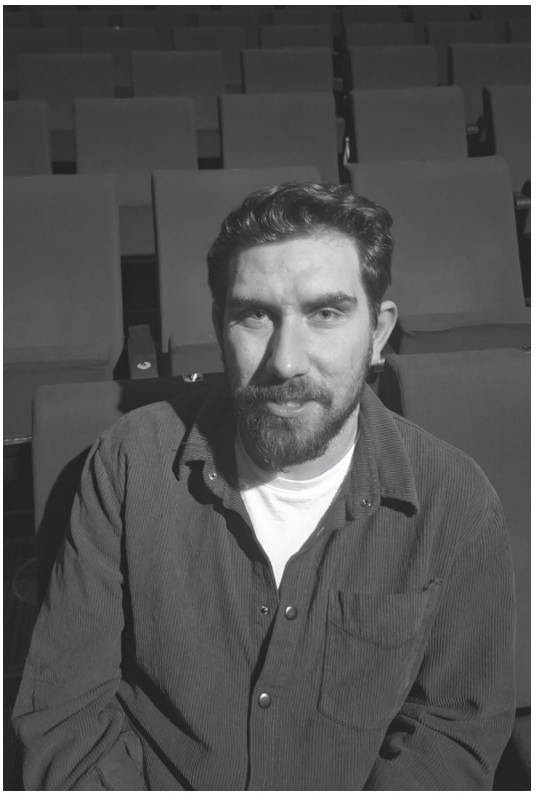
Ozan Demircioğlu: Bambu Tiyatro kurulduğu günden bugüne birçok yerel ve evrensel konuları, toplumsal olayları kendine dert edinen yapıda ilerliyor. Sanatın birleştirici ve evrensel gücüne inanarak repertuvarımızı hem yerli hem de yabancı eserlerle oluşturuyoruz. Yabancı bir eserde olan bir derdi içselleştirirken bugünkü yaşadığımız coğrafyadaki acıyı da unutmuyoruz. Asıl derdimiz de sanatın insanın

hayatını iyileştiren, farklı bir bakış açısı sunan yapıda olması. Her yıl sezon öncesi bir sonraki yılın repertuvarı için tartışıyoruz. Her sezon birçok oyun önerisi de geliyor. Bunların hepsini repertuvarı oluştururken dikkate alıyoruz. Her sezon yerli bir eseri de var olduğumuz tiyatro dünyasına katmak gibi bir amacımız da var. Bugüne kadar yaklaşık 13 profesyonel eser sahneledi. Bunlar yıllara ve konulara göre şöyle: Aziz Nesin'den Beş Kısa Oyun 2014, Zambakta Kan Lekesi 2015, Yastık Adam 2016, Bir İdam Mahkumunun Son Günü 2017-2018, Michelangelo 2019, Lena, Leyla ve Diğerleri 2020, Ben Frida Kahlo: Otoportre 2021, Antigone 2022, Ölüm Uykudaydı 2022, Görüldü 2022, Zorla İspanyol 2023, E Bu Salıncak 2023 ve bugünlerde de prömiyerini gerçekleştirdiğimiz Dönemeç sahnelenmiş ve bugün de bazıları sahnelenmeye devam eden eserlerimiz. Önümüzde ise Başar Sabuncu'nun kalem aldığı Lades ya da Aile Ocağı oyunu sahnelenecek eserler arasında. Önümüzdeki sezon içinde birkaç biyografi, klasik ve yerli eserler üzerine de çalışmalarımız halen devam ediyor. Tiyatro sanatının seçkin yapısını repertuvarımızda oluşturmak için her sezon elimizden geleni yapıyoruz. Ayrıca sahne olarak Geleneksel Türk Tiyatrosu'nu da bu sezondan itibaren bir disiplin ile repertuvarımıza aldık. "E Bu Salıncak" adlı yetişkin gölge karagöz oyunu bu sezonun ilk eseri oldu. Hem güncellenmiş yapısıyla hem de geleneksel çerçevede yeni bir seyirci dili ve kitlesi yaratmakta. Her sezon bir geleneksel disiplini repertuvarımıza çağdaş bir yorumla çalışarak herhangi bir seyirci kaygısı gütmeden yaygınlaştırmak hedefindeyiz.

Sema Göktaş: Bambu Tiyatro'nun seyircisini tarif eder misiniz? Belli bir seyirci profiliniz var mı? Seyircinize nasıl ulaşıyorsunuz?

Ozan Demircioğlu: Bambu Tiyatro 2014 yılında perdesini Küçük Tiyatro'da açtığı günden bugüne oluşturduğu repertuvar ile Ankara'da nitelikli bir seyirci kitlesine erişti. Bambu Tiyatro olarak kendi sahnemizi açana kadar Devlet Tiyatroları ve CerModern başta olmak üzere birçok sahnede perde açtık. Bugünlerde de başta Bambu Sahne olmak üzere CerModern ve Devlet Tiyatroları'nın bazı sahnelerinde oyunlarımız devam ediyor. Sahnemizde her hafta sonu ve hafta içi birçok gün oyunlar yerleşik olarak seyirciyle buluşuyor. Ayrıca kendi oyunlarımız dışında da birçok ekibe ev sahipliği yapıyoruz. Sahnelerin oluşturduğu repertuvar seyircinin o sahneye olan takibini de kolaylaştırıyor. Bambu Sahne merkezde hem matine hem de suare temsilleri ile oyunlarına her hafta, ayrıca yazın da devam ediyor. Genellikle matine temsillerine gençler ağırlıklı olarak gelmekte. Kısa zamanda iyi bir seyirci birikimi elde ettik. Bunun da yapacağımız nitelikli ve sanatsal içerikle estetik kaygı dahilinde oyunlarla devam etmesini istiyoruz. Seyirciler oyunları hem sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilir hem de sahnemizden aylık olarak broşürleri ücretsiz şekilde alarak oyunlara erişebilirler.

Sema Göktaş: Ankara'da özel tiyatro yapmak üzerine konuşalım biraz. Son yıllarda, İstanbul›da olduğu gibi, küçük ama genç ve yaratıcı toplulukların çoğaldığını söyleyebilir miyiz? Hangi topluluklar var ve bu topluluklar Devlet Tiyatrolarından hangi noktalarda ayrışıyorlar? Ne tür oyunlar görülüyor? Belli bir türde yoğunlaşma olduğu söylenebilir mi?

Ozan Demircioğlu: Ankara'da özel tiyatro yapmak İstanbul'a oranla biraz daha etkili. Çünkü Ankara'da seyirci yıllardır Devlet Tiyatroları'nın ve gelenekselleşmiş özel tiyatroların kemikleşmiş kitlesini oluşturuyor. Nitelik konusunda iyi bir seyirci profili var Ankara'da. Çünkü Türk tiyatrosunu yaratmış ve yön vermiş üretimlerin de aynı zamanda başkenti. Hepimiz bu kökleşmiş ağacın meyveleri olarak üretimlerimize devam ediyoruz. Yaptığımız işin ve içeriğin farkında olarak yapıyoruz. Bu da doğrudan kitlesel bir hareketlilik ve farkındalığa neden oluyor. Son dönemlerde Bambu Sahne'nin Ankaralı seyircilerle buluşmasının öncesinde ve sonrasında birçok sahne perdesini açtı. Bunlardan bazıları; Çankaya Sahne, Aralık Sahne, Fade Stage, Nergiz Kültür Sanat gibi birçok oluşumlar seyirciyle buluşan mekanlar. Ancak buna rağmen mesela Tiyatro Tempo da yıllardır bulunduğu sahneden çeşitli sebeplerden dolayı ayrılmak zorunda kaldı. Ankara'nın en önemli sanat kurumlarından biri. Ancak bu tür durumlar sahnelerin nitelikli eser üretmesine de engel değil elbette.

Özel sahnelerin Devlet Tiyatroları'ndan ayrıldığı en önemli noktası metin ve sahneleme biçimi. Bu iki nokta gelenekselleşmiş seyir algısını giderek değiştirmekte. Ancak buna rağmen bazı sahneler repertuvar oluştururken "ne tutarsa" algısı ile hareket ettikleri için nitelikli bir izleyici kitlesine erişemiyor. Derdi olan, sözü olan sahneler seyirciyle birçok içerikle buluşuyor. Ankara seyircisi de bu anlamda iyi bir takip noktası. Çünkü diğer türlü 3-4 gösterimden sonra kaldırılan oyunlar mevcut, ama eminim ki ürettikçe her sahne kendi repertuvarını ve seyirci kitlesini yaratacaktır. Biz Bir İdam Mahkumunun Son Günü adlı oyunumuz ile 94. temsile iki tiyatro sezonunda geldik. Yastık Adam adlı oyunumuz ile yaklaşık 40. temsildeyiz. Oyunlar çıkar, ancak önemli olan seyirciye bu çağda ulaştırabilmek. Biz eser üretirken ve ürettiğimiz eserleri seyirciyle buluştururken bunun üzerine de ayrıca bir kafa yoruyoruz. Çünkü Ankara seyircisi İstanbul gibi her alanda veya her tarzda eser izlemeye henüz alışık değil. Bunu bizlerin de göz ardı etmemesi gerekir. Çünkü yaşadığımız bölgede seyirciyi analiz etmek, ihtiyaçları, algıları ve birçok eğitimsel parametreyi bilmek, düşünmek ve tartışmak bizim görevimiz. Buna göre üretimlerde bulunmamız elzem. Çağın seyircisini, yeni kuşağın algısını düşünmeden hareket edemeyiz. Gelenekselleşmiş veya gelenekselleştirilmiş tabuları çağdaş bir düşünceyle yeniden oluşturmak önemlidir ve gereklidir. Çok teşekkür ederiz

Sema Göktaş: Biz teşekkür ederiz.

Fikret Şadi Karagözoğlu'na Saygı Yazıları – 2

Fikret Şadi Bey, Burhaneddin Tepsi Kumpanyası'nda

Hayrettin Filiz

1908 den sonraki yıllarda sahne san'atkârlarımız

Yerde oturanlar sağdan: Heraçya Hanım, Burhanettin Rap Salâhattin Beyler; iskemlede oturanlar sağdan: Eliza Biyneme-ciyan Hanım, Muvahhit Bey, Madam Biyneciyan, Kemal Daveri Bey, Fehim Efendinin oğlu Münif Bey, muharrir Şahabet-tin Süleyman Bey; ayaktakiler sağdan: Şair Tahsin Nahit, İ. Galip, Şadi Beyler, Şehper Hanım, Fehim Efendi, Arşaluis, Adriyen Hanımlar

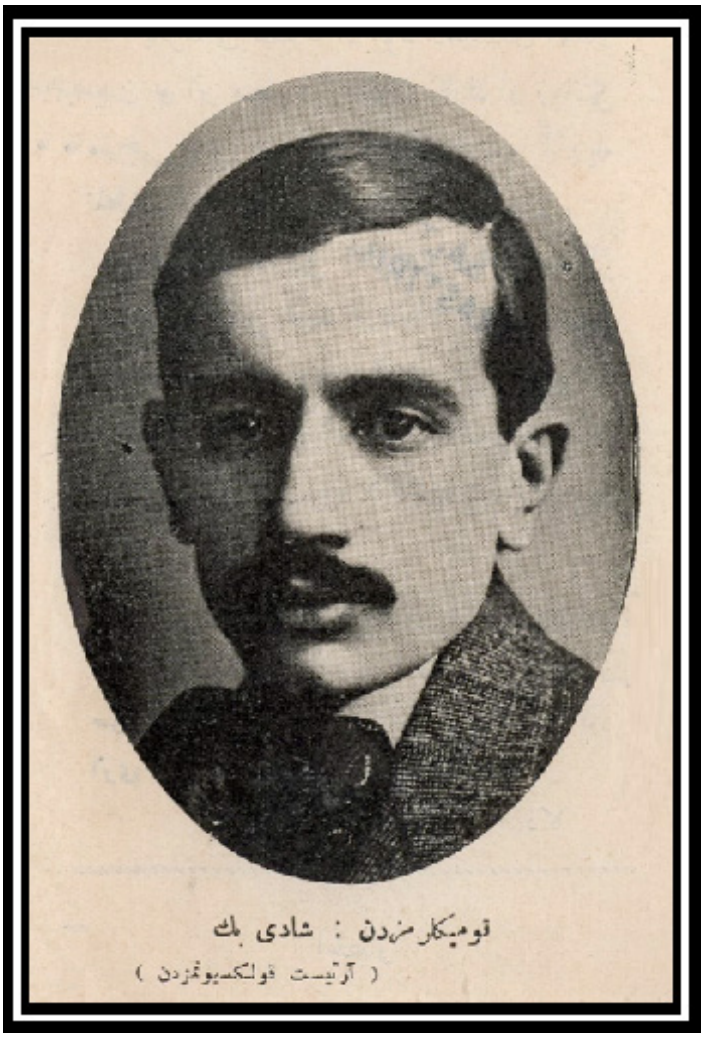
Sahnede "Kumarbazın Encamı" adlı oyun oynanmaktadır. Dönemin ünlü oyuncusu Holas'ın intihar ettiği sahne, herkes nefesini tutmuş, çıt çıkmıyor salondan… O sıra, yumruklarıyla başına vuran, sahnedeki dramatik mizansenden acı çeken, çektiği acıdan kendini kaybetmiş bir delikanlının büyük ıstırabı herkesin dikkatini çekiyor. Sürekli başını yumrukluyor delikanlı, ağlıyor. Herkes şaşırmış, oyundan çok bu delikanlıyı izliyor şimdi. Delikanlı o denli acımasızca kendine vurmaktadır ki; sahnede intihar eden oyuncu Holas bile çaktırmadan ne olduğuna bakıyor.

Bu delikanlı, henüz 19 yaşındaki tiyatro tutkulusu "Aktör Şadi"dir. Tanin gazetesinde karşımıza çıkan oyun reklamından anladığımız kadarıyla "Kumarbazın Encamı", Şehzadebaşı'ndaki Fevziye Tiyatrosu'nda, Şevki Efendi tarafından sahnelenmektedir. (Tanin gazetesi, 8 Eylül 1910, Gazete yayın numarası: 739, s. 4)

Hüseyin Şadi Bey, ilk olarak 1908 yılında, Ahmet Vefik Paşa'nın çevirdiği Moliere'in "Zor Nikâh" oyununda, Hekim Senaî rolüyle sahneye çıkar. 17 yaşındayken! Okuduğu Galatasaray Lisesi'ni bitirmiş, ancak tiyatroya olan tutkusundan bir türlü vazgeçememiştir. Ailesi okumasını istemektedir ama onun aklı sahnededir. Kendisine takma bir isim bularak -II. Meşrutiyet'in ilanıyla adım başı açılan- tiyatro topluluklarından birine katılır. Sahne adı olarak kendine "Fikret" adını uygun görür. Zamanla gerçek adı olan Hüseyin unutulacak, herkes onu Fikret Şadi adıyla tanıyacaktır.

Nasıl Oldu?.. Oldu işte!

Fikret Şadi ve arkadaşlarının "Nasıl Oldu?" adlı oyunu sahneledikleri bir gece -oyun saati de yaklaşmışken üstelik- gişeden gelen raporlar canlarını sıkmaktadır. Neredeyse oyuncu sayısı kadar bir seyirciye oynamak, her oyuncu için çok zor bir sınavdır. Hepsi acaba oyunu iptal mi etsek diye düşünürken, duyulan bir haberle bir anda ortalık birbirine girer: Enver Paşa, yanında Almanya Büyükelçisiyle birlikte oyuna gelecektir. Doğru olabilir mi bu haber? Nasıl oldu?.. Oldu işte!

Enver Paşa ve Alman büyükelçi oyuna gelirler. Locaya kuruldukları sıra, haberi duyan halk salonu doldurmuştur bile… İçerisi iğne atsan yere düşmeyecek kadar kalabalık, kulisteki telaş ise en az onun kadar telaşlıdır. Şu talihsizliğe bakın ki; oyunun aktörlerinden biri seyircisi iyice azalan oyuna körkütük sarhoş gelmiş, ağzı yüzü karışmış, replikleri doğru düzgün atacak halde bile değildir. Bu rolün bir zabit rolü olduğu ve ülkedeki zabitlerin en başındaki kişi olan Enver Paşa'nın karşısında olabilecek bir rezalet hepsinin kanını dondurmaktadır. Onlar ne yapacaklarını düşünürken, sarhoş oyuncunun sızıp kalması işleri hepten birbirine dolar.

O oyunda sahne amiri görevi Fikret Şadi'nindir. Onun bütün oyunu ezbere bildiğini herkes gibi oyunun yönetmeni de bildiğinden, zaten bir buçuk sayfa kadar olan bu rolü kendisine önerirler. Oyunun kurtarılması gerekmektedir ve Fikret Şadi'nin hayır deme şansı yoktur. Genç tiyatro tutkulusu Şadi derhal ezber tekrarı yapar ve eli yüreğinde oyunun başlamasını bekler.

Perde yavaş yavaş açılır. Oyun başlar.

Aktör Şadi'nin sırası gelir. Oyuncu ilk dört repliğini hatasız atar; ancak, dördüncü replikten sonra hınca hınç dolu salonun atfosferinden midir nedir, beşinci repliğin ne olduğunu bir türlü hatırlayamaz. Kızarır, bozarır ama ı-ıh, replik bir türlü çıkmaz ağzından. Kekeleme, terleme derken… seyirci homurdanmaya başlamıştır bile. Zabit rolünde kekeleyen ve rolünü unutan bir oyuncu, Enver Paşa'nın karşısında… Çok zor olsa gerek! Düşmana beddua olarak bile dilenmeyecek bir an!

Oysa ki, tiyatro topluluğu için altın kıymetinde bir fırsattır bu! Ömürden ömür gitmesi dedikleri bu olsa gerek!

Neyse, diğer oyuncuların sufle vermeleri falan derken, ilgili sahne biter; ciğer rengi yüzüyle Fikret Şadi can havliyle kendisini kulise atar. Kuliste aşağı yukarı aynı yüz renginde biri -Rıza Fâzıl Bey- kısacık bir konuşma yapar genç oyuncuya:

- Katiyen istidadınız yokmuş Fikret Bey! Kumpanyadaki vazifenize nihayet verilmiştir efendim!

Fikret Şadi Bey, "Silvain'in Şakird-i" Burhaneddin Bey Kumpanyası'nda

Tiyatrosuz kalan Fikret Şadi'nin ne hissettiğini tahmin etmek zor olmamalı! Ama dönemin tiyatro rüzgârı o denli kuvvetli esmektedir ki; çok uzun zaman açıkta kalmaz oyuncu.

Aynı günlerde sahnelerin en görkemli isimlerinden biri olan Burhaneddin (Tepsi) Bey, gazeteye bir ilan verir: "Sahne için yetiştirilmek üzere yetenekli gençler aranıyor."

Bu ilana ilk başvuran genç Aktör Şadi'dir. "Silvain'in Şakirdi" diye anılan Burhaneddin Bey, bu genci topluluğuna alır ve Şadi için yeni ve heyecanlı bir yolculuk başlar. (Meraklısına Not: "Silvain'in Şakirdi", Burhaneddin Bey'in bir süre ders aldığı dönemin ünlü Commedia Français oyuncusu Eugene Silvain'ın öğrencisi anlamına gelir. Bu paye, dönemi içinde bir üstünlük

işareti kabul edilmektedir.)

Hikmet Feridun Es, bu günlerde yaşanmış ve dönem seyircisinin karakterini anlamamıza yarayan ilginç bir hikâye anlatır bizlere:

"Memlekette tiyatro havasının henüz benimsendiği günlerdi… İlk aktörler, ilk kahramanlar gibi müthiş bir zihniyet farkı ile mücadele ediyorlardı. Mesela bir gece Burhaneddin kumpanyası repertuvarının meşhur eseri "Napoleon Bonaparte"ı oynuyorlardı. Sahnede Burhaneddin Napoleon rolünde… Yanında yaveri Krizonua, karşısında âyan âzası rolünde Şadi! Onun arkasında Binbaşı Rap (Bu roldeki muvaffakiyeti dolayısıyla ismi "Rap" kalan Rap Selahaddin oynuyor)… Tabiî Burhaneddin'in başında Napoleon Bonaparte'ın meşhur şapkası var.

Bir aralık seyircilerden biri, sahnede o hiddetli, o şiddetli Napoleon'a doğru şöyle bağırıyor:

- *Burhaneddin Bey… Napoleon Efendi! Başına şapka giydin ha!.. Teessüf ederim. Yakıştıramıyorum sana, çıkar onu!*

Tabiî Napoleon Bonaparte bu sözleri duymamazlığa geliyor. Şadi ile hararetli bir mesele konuşuyorlar. Deminki seyirci: "Hâlâ başında şapkası!.. Seni kâfir seni!" diyerek ayağındaki kocaman lastik ayakkabısını çıkarıyor, Napoleon'un şapkasını nişan alarak sahneye fırlatıyor.

Lastik ayakkabı Şadi ile Burhaneddin Bey'in arasına düşüyor. Onlar yine hiçbir şey olmamış gibi oyunlarına devam ediyorlar." (Akşam Gazetesi, 12 Şubat 1946, Sene: 28, Gazete yayın no: 9813)

Es, yazısını oldukça dramatik bir seslenişle bitirir: *"Bugünkü genç aktör neslinin kulakları çınlasın. (Öncülleri) böyle müşkülatlar, böyle acayip şeylerle karşılaşırlardı."*

Şadi Bey ve Burhaneddin Bey'in sahne maceraları o kadar çoktur ki; büyüklerimizden öğrendiğimiz birkaç tanesini daha anlatmadan geçmek istemiyoruz.

Şu Sahne Ne Acayip Bir Yer

Tepebaşı Tiyatrosu ağzına kadar dolu. Sahnede Schiller'in ünlü oyunu "Haydutlar" var… Friç rolünde Şadi, Karl rolünde de Burhaneddin Bey!.. Meyhane sahnesi, karşılıklı şarap içiyor iki oyuncu. Bir ara Karl ayağa kalkıyor ve büyük bir heyecanla repliğini atıyor: "Evet... evet, gitmeli!"

Heyecanla ve ani bir hareketle atılan bu replik seyiriciyi kışkırtacak yerde onların gülmesine neden oluyor... Neden gülüyorlar? Çünkü, Burhaneddin Bey bu repliği olması gerektiği gibi atayım derken, ayağa fırladığı an, görünmeyen bir makasla kesilmiş gibi, üstüne zaten dar gelen pantolonu bütün dikiş yerlerinden patlamasın mı? Seyirci oyundan koparken, Burhaneddin Bey ve karşısındaki genç oyuncu Şadi Bey, bu durumdan nasıl kurtulacaklarının derdinde…

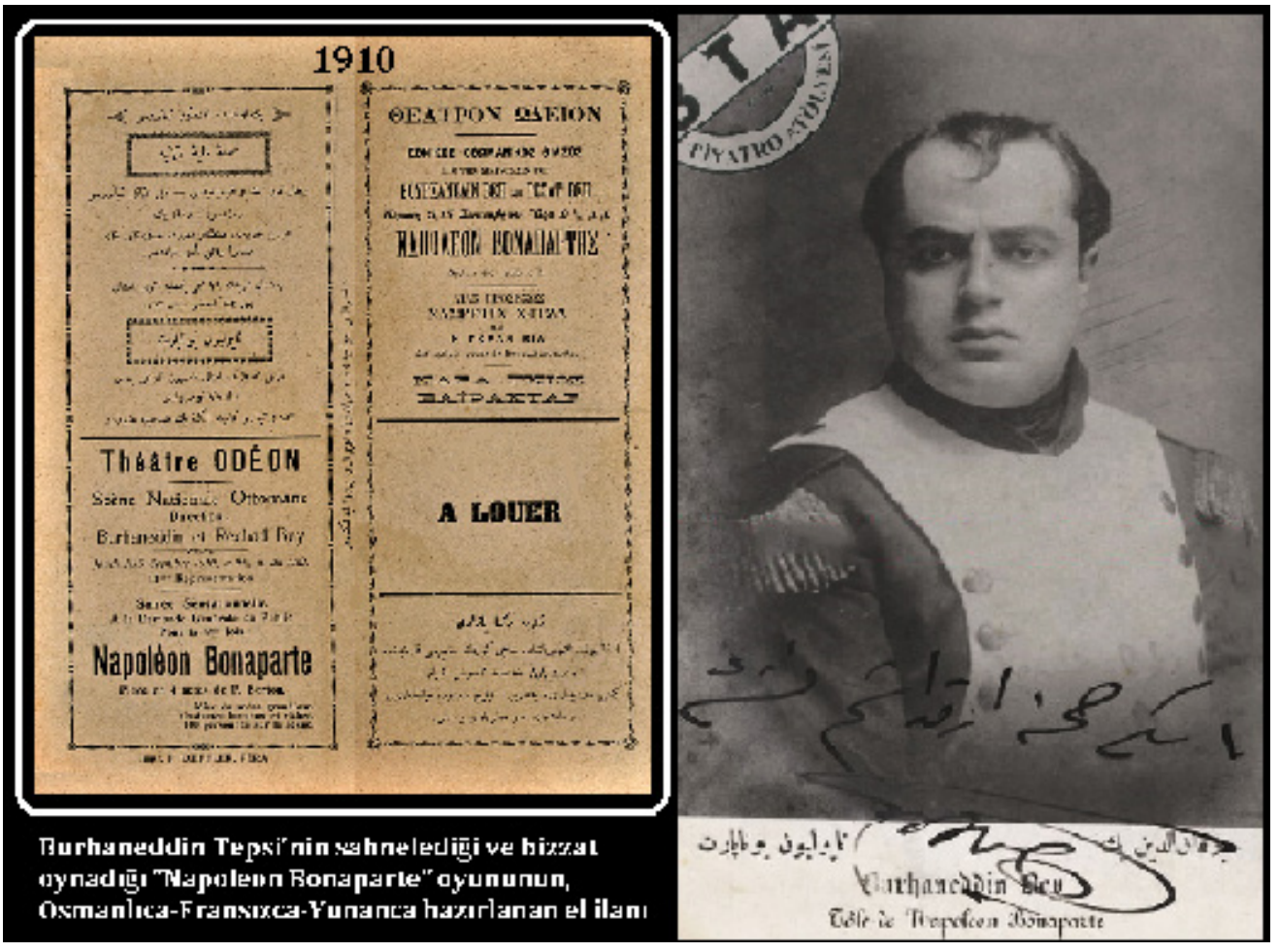
Burhaneddin Bey, aniden kalktığı sandalyesine, aynı hızla yeniden oturur. "N'olur bir şeyler yap!" diyen gözü Şadi'dedir… Ayağa kalksa pantolonu bacaklarından akıp ayaklarının dibine düşecek, öyle bir sökülme… Şadi Bey, ustasının gözündeki çaresizliğe karşı aniden: "Kardeşim, görüyorum ki sen çok üşümüşsün. Gideyim sana bir palto getireyim!" diyerek kulise gidip bir palto getirir ve durumu kurtarır. Burhaneddin Bey bu paltoya sarılıp kendisini kulise atar.

Donsuz Neron

Bir de "Donsuz Neron" hikâyesi var ki, öncekinden çok daha fena!

Burhaneddin Bey Kumpanyası "Neron" adlı oyunu oynuyor; 'Narsis' rolünde Fikret Şadi, Neron rolünde ise üstadın kendisi… Roma'yı yakan İmparator Neron, balkona çıkacak ve lir çalarak yanan Roma'yı seyredecek. O ünlü tablo!

Entariye benzeyen kostümleri içinde Burhaneddin

Burhaneddin Tepsi'nin sahnelediği ve bizzat oynadığı "Napoleon Bonaparte" oyununun, Osmanlıca-Fransızca-Yunanca hazırlanan el ilanı

Bey balkona çıkıyor çıkmasına ya, şu talihsizliğe bakın ki; balkonun parmaklıkları yok. Her şey seyircinin gözü önünde…

"Burhaneddin Bey, uzakta yanan Roma'ya bakarak çılgın kahkahalar atıyor. Ve bağıra bağıra şarkı söylüyor. İşte tam bu sırada sanakârın iç çamaşırlarından biri ve en mühimi -düğmesi koptuğu için- ayaklarının dibine düşüyor.

Fakat buna Narsis (Fikret Şadi Bey) ne yapsın? Neron doğrudan doğruya başının çaresine bakıyor. Ayağıyla bu çamaşırı şöyle bir kenara itiveriyor. Zira onunla yürümeye imkân yok!" (Akşam Gazetesi, 13 Şubat 1946, Sene: 28, Gazete yayın no: 9814)

Sonra Burhaneddin Bey Kumpanyası ile Selanik turnesine gider Aktör Şadi… Beyaz Kule'de, Eden'de onu ünlü yapan "Yahudi Kızı" oyunuyla yeni hayranlar kazanır. Ancak turne dönüşü büyük bir hezimete uğrar oyun. İstanbul seyircisi oyunu hiç sevmemiştir.

Fikret Şadi için bir kez daha sancılı günler başlar. Topluluktan ayrılmak zorunda kalır oyuncu… Başlarda Direklerarasında yarım porsiyon piyazla karnını doyurmaya çalışır ama bu durumun sonu mu var?

Birinci Dünya Savaşı patlamış, herkes can derdinde… Ailesi varlıklı olsa da, arası açık olduğundan onlara da sığınamaz Şadi Bey. Ancak… açlık katlanılır gibi değildir artık! Koca okyanusta umutla kulaç atanın, öyle bir an gelip de, mecalsizlikten kulaç atmayı bırakmasına benzer bir durum. Ya sularda kaybolup gitmek, ya medet!

Kâtip Şadi Efendi

Açlığa daha fazla dayanamayan Fikret Şadi Bey, ailesinden özür dileyerek onlara sığınır. Tiyatrodan hevesini aldığını düşünen ailesi de işi uzatmaz, evlatlarını resmi bir dairede -İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde- evrak kayıt memuru olarak işe yerleştirirler.

O gün için, kendisinin bile farkında olmadığı, moral bozukluğu içinde gidip geldiği yeni 'memuriyeti' aslında onun için eşi benzeri olmayan bir okula dönüşecektir zaman içinde. Hikmet Feridun Es, o günleri şöyle anlatır:

"Usulen bütün evrak, ekseriye sahipleriyle beraber evvela Şadi'nin bulunduğu kısma, yani evrak kalemine geliyordu. Bunların içinde birçok hırsızlar, dolandırıcılar, yankesiciler, kalpazanlar, katiller, parasını

çarptıran köylüler, dolandırılan kalem efendileri hep Şadi'nin masasının önünden geçiyordu.

Şadi'nin polis müdüriyetindeki işi topu topu dört ay sürdü amma orada çok şey öğrendi. İnsan tiplerinin akla hayale gelmeyecek çeşitleri ile başka yerlerde rastlanmayacak nefis numuneleri ile karşılaştı. Masasının önünden geçen her yankesicinin, her dolandırıcının ve saf dolandırılan tipin fevkalade sanatkârane ve tıpatıp aynı taklitlerini çıkarıyor, arkadaşlarını kırıp geçiriyordu.

Bunun için Şadi evrak kalemine gelen katilleri, manitacıları, kaldırımcıları, zarfçı klefteci, karmanyolacıları lafa tutuyor, onlarla uzun uzun konuşuyor, aksanlarına, kullandıkları kelimelere, hallerine, tavırlarına, nasıl hareket ettiklerine ve giyiniş tarzlarına karşı büyük bir dikkat gösteriyordu. Adete insan tiplerini ezberliyordu.

Bir gün İstanbul Polis Müdüriyeti'nin o zamanki teşkilatına göre kısmi adli müdürü "Evrak kaleminde niçin işler yavaş gidiyor?" diye sormuştu. Tabi Şadi adlı genç kâtibin taklit yapmak için gelen tipleri lafa tuttuğu müdür beye söylenmedi. (Dört ay sonra) evrak kalemindeki çantasını alınca Nurettin Şefkati'nin kumpanyasına gitti.

Fotoğraf çeker gibi İstanbul Polis Müdüriyeti'ne gelen bütün maznunların taklidini harikulâde bir şekilde yapan "Kâtip Şadi Efendi"nin gitmesinden dolayı evrak kalemindeki memurlar çok üzüldüler."

Talihsiz Oyuncunun Bitmeyen Çilesi

Tiyatrosuz yapamayan Fikret Şadi, Nurettin Şefkati Bey'in Kumpanyası'na girdiği zaman, İbnürrefik Ahmet Nuri (Sekizinci) Bey'in bir oyunu topluluğun gündemindedir: "Gelin Kaynana"… Oyundaki 'Hüsrev' rolü genç aktöre verilmiştir. Ancak gelgelelim, oyun yazarının provalara geldiği bir gün, Hüsrev rolünün oyun için hayati derecede önemli olduğunu, genç bir aktörün elinde heba olacağını düşünen yazar, rolün Fikret Şadi'nin elinden alınmasını ister.

Rol Şadi Bey'den alınıp, başka bir oyuncuya verilir.

Bu duruma çok içerleyen aktör, dahil olduğu topluluğu bırakma kararı alır. Aynı günlerde Burhaneddin Bey'in yeni bir topluluk kurduğunu işiten Fikret Şadi Bey, yeniden Burhaneddin Tepsi Kumpanyası'na katılır. Oynadıkları oyun ise Ercüment Ekrem Bey'in tercüme ettiği "Farmasonlar" adlı bir oyundur. (Bu oyun daha sonra "Erenler" adıyla da dilimize çevrilmiştir.)

Şu talihe bakın ki, "Farmasonlar" ın bir gösterisinde tanıdık bir seyirci de vardır: İbnürrefik Ahmet Nuri Bey, Fikret Şadi'yi beğenmeyip elindeki rolü geri aldıran yazar!

Ancak henüz oyun sürerken, sahnede fırtına gibi esen genç aktör yazarın dikkatinden kaçmamıştır. Kim olduğunu sorar. "Şadi" derler, "genç bir yıldız!"… Yazar için hiçbir şey ifade etmez bu isim. "Hiç duymadım adını" diye geçirir içinden.

Perde kapandığında genç yıldızı yanına çağırır yazar:

- Nasıl olur da şimdiye kadar sizin gibi büyük bir sanat yeteneğini hiç tanımadığıma hayret ediyorum genç dostum. Sahneyi ateşe verdiniz sanki, muhteşemsiniz.

- Nasıl beni tanımazsınız efendim. Nurettin Şefkati Bey'in Kumpanyası'nda oynanmış olan "Gelin Kaynana" oyununuzda bana verilen rolü, beceremeyeceğimi düşündüğünüz için geri aldırdığınız genç oyuncuyum ben. Adım Şadi, Fikret Şadi!

Büyük bir şaşkınlık yaşayan Ahmet Nuri Bey, kırdığı genç oyuncudan utanmıştır.

- Madem ki bir piyeste seni kırmışım, o halde sana başka bir piyesle tarziye vereceğim. Yani sırf senin için bir piyes yazacağım.

Yazar sözünde durur ve Türk Tiyatrosu tarihinin en ünlü oyunlarından biri böylece yazılır. Bu oyun; "Hisse-i Şayia" adıyla bildiğimiz ve tiyatro tarihimize, Fikret Şadi Bey'in canlandırdığı, kimselerin unutamadığı "Bican Efendi" tiplemesini kazandıran oyundur.

Onur Erbilen: Aydınlanma Zincirine Bir Halka Olmalıyım...

Mustafa İri

Tiyatro emek işidir bunu hepimiz biliyoruz. Bu emeği görünür kılan işlerle anılmaktasınız. Özellikle de oyun yazarlığı ve yönetmenlikte. Sizi sizden dinleyelim biraz. Kimdir Onur Erbilen? Yaşam ve tiyatro serüveni ne zaman ve nasıl başladı?

Onur Erbilen: Şimdilerde deniz suları arasında bir enkaz yığınına dönüşmüş olduğu için her aklıma geldiğinde boğazımın düğümlenmesine neden olan İskenderun'da doğdum. Üniversite hayatım başlayana kadar orada yaşadım. Tiyatro serüvenim ortaokulda başladı. Doksanlı yıllarda İskenderun özel tiyatroların önemli bir turne durağıydı. O yıllarda ülkemizin en önemli tiyatro ekiplerini izleme fırsatım oldu, neredeyse kente gelen hiçbir oyunu kaçırmazdım. Başta Ortaoyuncular olmak üzere Ankara Sanat, Ankara Ekin ve Ankara Birlik tiyatrolarının oyunlarından çok etkilenmiş Ferhan Şensoy'u pusulam addetmiştim. Lise birinci sınıfta "tiyatrocu olacağım" demiştim. Lisenin tiyatro gurubunda olmakla yetinmiyor, tiyatro üzerine yazılmış ne buluyorsam okuyor, kendi yazdığım skeçleri dersleri boş geçen sınıflarda oynuyordum. Ben hep anlatmam gereken şeyler olduğuna, bu nedenle yazmam ve yönetmem gerektiğine inanıyordum. Daha lisedeyken bir büyük bir de çocuk oyunu yazdım. Çocuk oyununu bankacı, öğretmen, gazeteci gibi çalışanlardan kurduğum bir gurupla sahneledik. Yaşamak İstiyoruz adlı bu oyunu ücretsiz olarak İskenderun ve çevre ilçelerin okullarında oynadık. Ferhan Şensoy okuduğum kitaplarından birinde iyi bir tiyatrocu olmak için ya bir okul ya da bir ustaya tutunmak gerektiğini söylüyordu. Askerliğin de zorlamasıyla Atatürk Üniversitesi'nde Dramatik Yazarlık ve Dramaturgi bölümüne girdim. Ama sadece okulla yetinmedim, Ferhan Şensoy'un çıraklığını da yaptım, sonra da Işıl Kasapoğlu'nun… kimi şeyler okulda öğreniliyor kimi de çıraklık yaparak…

Öğrenmenin sonu yok, öğrenmeye devam ediyorum.

Oyun yazarı ve yönetmensiniz. Bir mükemmellik arayışı da gözlemliyoruz sizin çalışmalarınızda. Sanata bu iki farklı vizyondan katkı sağlamak nasıl bir duygu?

Onur Erbilen: Kendimi bir tiyatro yazarı ya da yönetmen olarak görmekten önce izleyici olarak görüyorum. Ben bütün sanatlara ama en çok da tiyatroya hayranım, oyun izlemeden, oyun okumadan ya da tiyatro üzerine ufak da olsa bir konuşma yapmadan geçen günü boşa geçmiş sayıyorum. Oyun izlemek hayatımın vazgeçilmez bir unsuru. Oyun izlemeye giderken heyecanlanırım, iyi bir oyun izlediysem mutluluğu günlerce sürer. Sanırım tiyatroda mükemmeli arayışım buradan kaynaklanıyor, izleyiciyle empati kurabiliyorum. Önceden bilet alınmış, onca yoğunluğa koşuşturmaya rağmen belki bazı programlar iptal edilerek salona gelinmiş, trafik, park sorunu, toplu taşıma hengamesini bir kenara bırakalım belki yemek yemeğe ya da tuvalete girmeye bile fırsat bulamadan oyuna girmiş seyirciyi hayal kırıklığına uğratmaya hakkımız yok. Yazar ve yönetmen tarafıma gelecek olursak,tiyatronun çağın ve yaşayışın bir aynası olması gerektiğine inandığım için sahnelediğim oyunların çoğunu kendim yazıyorum ya da uyarlıyorum. Ama kendi eserlerim dışında da oyunlar yönettim, yöneteceğim de.

Sezon olanca hızıyla sürüyor. Hangi oyunlarda göreceğiz adınızı?

Onur Erbilen: Bu yıl üç oyun çıkardık, Çapkının Düşü, Gülünç Bir Adamın Düşü ve Ben Fidel. Kafamdaki kadroyu bir araya getirebilirsem bu sezon bir oyun daha çıkarabiliriz. Bakalım çalışıyoruz, yeni bir oyun çıkarmaktan öte elimizdekileri seyirciyle buluşturabilsek o da yeter. Bir oyun çıkınca işimiz bitmiyor, tanıtım gerekli, turne gerekli… Yapımcı olmamama rağmen, "ben yönettim işim bitti" demiyorum, şu an devam eden dört oyunun da sorunlarıyla ilgileniyor, sanatsal ve idari işleyiz anlamında en iyi durumda olmaları için çabalıyorum.

İyi ve gözlemci bir tiyatrocu olarak kendinizi en çok nereye ait hissediyorsunuz?

Onur Erbilen: Ait olma duygusundan uzak biriyim, aslında biraz da kısıtlayıcı bulduğum için karşıyım da. Benim kendimi ifade etmem, bir şeyleri başarmam için bir yere, bir topluluğa ait olmama gerek yok, ben kendi kendime yeterim. Dernekler, örgütler, partiler, localar, kurumlar, kulüpler, vakıflar, topluluklar varsınlar yeteneksizleri koruyup kollasınlar, ben her düştüğümde Afife'nin sahneye çıktığı için polisten yediği tokadın acısını yanağımda hissederek kendi gücümü kendi yüreğimde toplar yoluma devam ederim. Benim ait olduğum tek topluluk Türk tiyatro topluluğudur, ben yüreğinde tiyatro ateşi yananlarla her şeyi yapabileceğimize, her zorluğu aşabileceğimize inanıyorum. Yeter ki içlerindeki ateş sönmesin.

Gerçekleşmesini istediğiniz neler var? Bundan sonraki yol haritanızda neler görünüyor?

Onur Erbilen: Oyunlarımı ülkemizin en ücra köşelerine kadar götürmek ve izleyiciyle buluşturmak istiyorum. Oyunlar Kadıköy ile Şişli arasına sıkıştı, uzun turneler hem mali kaygılardan hem de oyuncuların TV'ye bağımlılığından unutuldu. Bizlerin başlıca görevi, bir aydınlanma meşalesi olan tiyatroyu tüm zorluklara rağmen yurdun dört bir yanına yaymak olmalı. Bu yıl Gülünç Bir Adamın Düşü ve Ben Fidel'i bu amaç ve istekle yaptık, alıp bavulumuzu şehir şehir, köy köy dolaşarak oyunlarımızı sergilemeyi düşünüyoruz. Bu fikir beni yeni bir oyun yapmaktan daha çok heyecanlandırıyor.

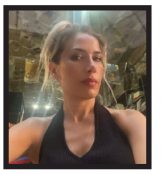
Genç kuşak ve sanat arasında ilginç etkileşimler var. Onları yeterli görüyor musunuz? Sizce nasıl bir yol izlemeliler? Özellikle yeni oyun yazarlarına bakışınız nasıl?

Onur Erbilen: Bu sorunun cevabını ben de sürekli arıyorum, halen de bulmuş değilim. Bizden önceki kuşakla bizim kuşağın ve bizden sonraki kuşağın tiyatroya yaklaşımı çok farklı. Ben bu konuda kuşağımla da ters düşüyorum ki, genç kuşakla anlaşmam mümkün değil. Bizden önceki tiyatrocular ülke sorunlarına duyarlı, korkusuz, şöhreti ve parayı düşünmeden ülkesi için mücadele eden, taassuba, gericiliğe, yobazlığa karşı savaş açmış, ülküsü olan insanlardı. Aç kaldılar, tartaklandılar, tutuklandılar, tiyatroları yakıldı, linç edildiler ama soğuk ve karanlık salonlarda prova yapmaktan vazgeçmediler, oyunlarını Anadolu'nun en ücra köşelerine götürmekten yüksünmediler. Onlar, sanatçılarımızın Tanzimat'tan bu yana sürdürdüğü aydınlanma zincirinin birer halkasıydılar, ustalarından ne gördülerse öyle devam edip zincire birer halka oldular. Ama 1990'larda özel TV'ler hayatımıza girince zincir koptu. Benim de içinde bulunduğum kuşak TV ünlüsü olmak için tiyatrocu oldu. Oyuncu olsun yazar olsun hedef hep televizyon oldu, içlerinde tiyatro ateşi yanmadığı için çok azı tiyatro yaptı, yapanlar da etliye sütlüye karışmaktan uzak durdu. Şimdi gençlerde de bu eğilim katlanarak devam ediyor, tiyatroyu (oyuncu ya da yazar) TV'ye atlamak için bir basamak olarak görüyorlar. Yazarların çoğu gözünü dijital platformlara çevirmiş durumda, oyun yazanlar ise ülke sorunlarına duyarsız, nostaljik arayışlardalar. Ben aydınlanma zincirinin son Don Kişot'u Ferhan Şensoy'la çalışma, şimdiki değil ama doksanların Ankara Sanat Tiyatrosu'nu izleme, Ankara Sanat'ın, Meydan Sahnesi'nin efsanelerini yakından tanıma şansı yakalamış biri olarak, aydınlanma zincirinin bir halkası olmam gerektiği düşüncesini taşıyorum ve bu sorumluluğu da dostlarıma, genç kuşaktan arkadaşlara anlatarak zinciri kırıldığı yerden onarıp devam ettirmeye çabalıyorum. Şimdilik gençlerden değil ama benim gibi son Don Kişot'ları tanımış, oyunlarını izlemiş olanlardan umutluyum, nihayetinde zor da olsa Ben Fidel'i Gülünç Bir Adamın Düşü ve Çapkının Düşü'nü yaptık… devamı da gelecek, biz inandıktan sonra gençler de inanacak…

Son olarak bir mesaj vermek gerekirse Yeni Tiyatro Dergisi okurlarına ne söylemek istersiniz?

Onur Erbilen: Onur Erbilen: Aynı ufuk çizgisine bakmaya devam edelim… düşlerimizdeki cennet gerçeğimiz olacak…

AŞIK SHAKESPEARE SAHNEDE!

Ezgi Özcan

Oyun yazarı ve senarist Tom Stoppard, Amerikalı senarist, roman ve oyun yazarı Marc Norman tarafından yazılan ve 71'inci Akademi Ödülleri'nde, En İyi Senaryo, En İyi Film, En İyi Kadın Oyuncu ve En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu dahil olmak üzere 7 dalda Oscar kazanan **Aşık Shakespeare** (Shakespeare in Love) aynı isimle Türkiye'de ilk defa sahneleniyor.

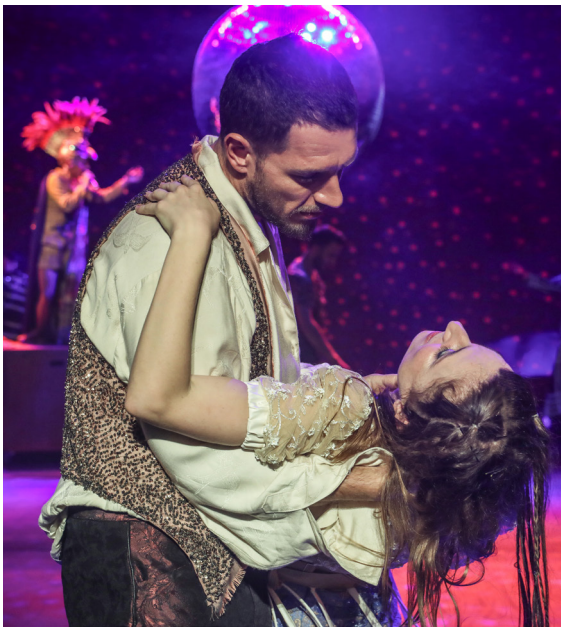
Oyun, William Shakespeare'in 16. yüzyıl İngiltere'sinde, yeni oyunuyla kendini ispat etme çabası içindeki gençliğine ve genç bir kadının (Viola) sahneye çıkmak için verdiği mücadelenin ortasında aşka tutulmalarını konu ediniyor. Aşık Shakespeare, bir tiyatro kumpanyasının Shakespeare'in oyununu sahneleme sürecini, yanlış anlaşılma silsilesini ve aşkın heyecan dolu yanlarını anlatırken Shakespeare ve Marlowe çekişmesine de göndermelerde bulunuyor. Genç Will'in tüm zamanların en büyük aşk hikayesi olan Romeo ve Juliet'i yazma sürecine tanıklık ederken, dönemin İngiltere'sindeki yasaklara, sansüre ve baskıya sanatla direnişine, müzik, ışık, oyunculukla izleyicileri adeta büyüleyen devasa bir ekip işine dönüşüyor.

Başrollerinde Uraz Kaygılaroğlu ve Nezaket Erden'in yanı sıra Şebnem Sönmez, Merve Polat, Kerem Arslanoğlu, Ceren Taşçı ve Ekrem Can Arslandağ gibi başarılı isimler yer alıyor. Uraz Kaygılaroğlu ve Nezaket Erden'in uyumu harika, metin ve oyunculuklar o kadar iyi ki oyuncular rolleriyle

adeta bütünleşmişler, Şebnem Sönmez ise İngiltere Kraliçesi rolüyle sahnede ışıldayan isimlerin başında.

Oyunun özgün atmosferini yansıtmak üzere bestelenen şarkılar, müzisyen Gülinler ve oyun için bir araya gelen özel müzik grubu tarafından sahnede canlı olarak seslendirilirken, ışık ve ses uyumuyla oluşan görsel şölen seyircileri dönemin İngilteresine ışınlıyor. Romantizm ve komedinin doruklarda olduğu, temponun hiç düşmediği, izleyicilerin bir an bile sahneden gözlerini ayıramadığı müzikalin yönetmenini ayrıca tebrik etmek gerek. Serdar Biliş! Alice, Saatleri Ayarlama Enstitüsü gibi kapalı gişe oyunlara imza atan büyük bir yetenek. Sahnede 40, sahne arkasında 30 toplamda 70 kişilik dev kadroyu bu kadar iyi yönetebilmek, hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmadan, izleyicilerin telefonlarına bakmamasını oyun boyunca sağlamak (!) En durağan sahnede bile oyuncuları duvara tırmandırmak, izleyicinin konsantrasyonuna odaklanmış bir reji yönetimiyle mümkün.

Uyarlamadan, danslara, dramaturjiden, kostümlere, müziklerden, ışığa bu büyük prodüksiyonda aşkla yer alan tüm yeteneklere tebrikler.

Başrollerini Uraz Kaygılaroğlu (William Shakespeare) ve Nezaket Erden'in (Viola) üstlendiği; Çolpan İlhan & Sadri Alışık Tiyatrosu, Piu Entertainment ve Zorlu PSM ortak yapımı Aşık Shakespeare ezber bozan rejisi ile sezon boyunca sahnede!

TÜRK'ÜN YENİDEN DİRİLİŞİ: 1923

Oğuz K. Oğuz

Bazen sözcükler dile gelmez.

Duygulanırsınız. Anlatılamaz olur.

Bir damla gözyaşı, kendini boşluğa bırakmamak için, muhteşem bir direniş koyar ortaya.

Sızlayan burnumuzu işin içine henüz katmadım bile.

Beklenmedik anların, aşırı gerçekliği ile yüzleşirsiniz. O anda, sınırlarınızı aşarak, hücrelerinize sızarak giren 'gurur' sizi kendinizden geçirir.

Ulusal bilincin ve aidiyet duygusunun, taa ilk okul sıralarında DNA'mıza kodlanmasındandır elbet. Özgürce nefes alıp verdiğimiz bu topraklarda, varlığımızı borçlu olduğumuz kahramanlardır.

Ve 1923 yılı, bağımsızlığımıza atılan dev bir imzadır.

Cumhuriyet! 100 yaşında!

Kutlu olsun, kendini bu memleketin ruhuna karışmış hisseden her bir yurttaşa.

Coşku içerisinde karşıladığımız ikinci yüzyılın başlangıcı, şenlik ve kutlamalarla unutulmazlar arasındaki yerini çoktan aldı. Tabii kültür-sanat alanında tasarlanmış ve üretilmiş onlarca çalışma ile birlikte.

Çolpan İlhan ve Sadri Alışık Tiyatrosu, Piu Entertainment, Zorlu PSM ortak yapımcılığında, Zorlu Holding katkılarıyla hazırlanan '1923' müzikali de, o çalışmalar arasında yer alan onlarcasından biri.

Hikayemizin başladığı nokta; Zorlu PSM Turkcell Sahnesi

Hani ulusal bayramlarda yaşlı-çocuk demeden, 7'den 77'ye bir arada olduğumuz günler vardır ya! Tam da o anları hatırlatan bir kalabalık hali hakimdi fuayede ve salonda.

Salon girişinde görevliler tarafından dağıtılan bayraklarla yerimizi aldık. Sahnede, perdeye yansıtılmış animasyonlu bir '1923' yazısı karşıladı bizi. Salon tıklım tıklım.

İlk etapta; çocuklu ailelerin çokluğu, az sonra izleyeceğimiz sahne performansının yetişkinlere yönelik değil de çocuklar ve gençler için olabileceği tedirginliği yaşatsa da, saatlerimiz başlangıç anına ulaştığında, her şey dönüşmeye başladı.

Müzikalin temposu bir an bile düşmedi. Bütünsel bir ahenk içerisinde ilerleyen, dramatik yapısı kuvvetli bir çalışma izledik. Her açıdan özenle çalışılmış ayrıntılar göz doldurdu. 360 derece dönebilen hareketli sahne üzerinde inşa edilen dekor tasarımı, ışık tasarımı, kostüm tasarımı, multimedia tasarımı, müzik ve elbette inanılmaz koreografi.

Dört dörtlük bir 'Cumhuriyet' anlatısı. Cumhuriyetimizin 100. yılında, Cumhuriyet kahramanlarının anısına saygı niteliğinde büyüleyici bir müzikal yolculuk. 100 kişilik dev bir kadronun nefes verdiği 'Ulusal Direniş' serüveni.

Kurtuluş Savaşı Müzesi'ne yapılan okul gezisi sırasında ortadan kaybolan dört arkadaşın, kendilerini bir anda Mustafa Kemal'in Millî Mücadele'yi başlattığı Bandırma Vapuru'nda bulması ile başlayan ve Cumhuriyet'in ilan edildiği güne uzanan vatanperver bir hikaye.

Barış Erdoğan ve İlker Arslan'ın sinema filmi senaryosundan esinlenerek uyarlanan

'1923' müzikalinde, Kerem Alışık, Özge Özder ve Ece Dizdar'a dört genç oyuncunun (Elif Gülalp, Metin Boray Dikenelli, Ozan Persentili, Ülkü Hilal Çiftçi) yanı sıra kalabalık bir oyuncu kadrosu ve kalabalık bir dansçı kadrosu eşlik ediyor.

Mert Dilek, Mehmet Ergen ve Yekta Kopan'ın yazdığı, Mehmet Ergen ve Lerzan Pamir'in yönettiği oyunda; dekor tasarımda Robert Innes Hopkins, ışık tasarımda Malcolm Rippeth, multimedya tasarımda Douglas O'Connell, kostüm tasarımda Gül Sağer, koreografide Beyhan Murphy imzası yer alıyor. Besteci Tuluğ Tırpan'ın yönettiği orkestra ise canlı müzik performansı ile göz doldurdu.

Türk'ün atası ile karşılaşma anını, herkesin büyük bir merakla beklediği gibi, ben de heyecanla o anı bekledim. Alışa geldiğimiz gibi, profesyonel bir oyuncunun, fiziki olarak Atatürk'ü canlandıracağını düşündüm.

Ve işte orada!

Gazi Mustafa Kemal Atatürk!

Hologram olarak karşımızda birden beliriverdi.

Onuncu yıl nutkundan bir pasajı kendi sesinden dinledik.

''Türk milletinin karakteri yüksektir, Türk milleti çalışkandır, Türk milleti zekidir."

O ne muazzam bir sürprizdi öyle.

Nasıl bir sevgi ve özlem birikmişse kalbimizde.

O karşılaşma anı unutulmaz bir katarsise dönüştü.

Sonrası ise tam bir duygu seli.

Alkışlar, gözyaşları, derin bir saygı.

Hisler sisinde kaybolduk gittik hepimiz.

Tek perde, 90 dakikalık bu resimli Cumhuriyet tarihini kaçırmayın.

FOK DERİSİ KAVUŞUR MU?

Erdem Bilge Az

Oyunda kullanılan "Fok Derisi" masalı; **Clarissa P. Estes**'in Kurtlarla Koşan Kadınlar kitabında geçen anonim bir masaldır.

Oyunun isminden dolayı bir masaldan alıntı olduğunu daha hiç oyunu incelemeden düşünmüştüm. Ve oyuna girmeden de oyunla ilgili bir araştırma yapmadan sadece afişine bakarak iki kadının belki daha fazla kadının hayatlarını, sorunlarını ve iç dünyalarını anlattığını da anlamıştım. Ama zannediyordum ki oyun fok derisi ile ilgili masalların anlatımı ile başlayacak. Ama yanıldım. Oyunun yazar ,yönetmen ve oyuncusu **Esra Şengünalp** oyunun ismini ve oyundaki temel anektodu bir masaldan almış olsa da anlatımı daha canlı tutabilmek adına ters köşe yapmış. Klasik birçok oyun gibi oyuncunun masalı anlatması ile değil sahnede aynı hizada duran iki pufun sağdakinin üzerinde **Dilek** karakterinin bacaklarını havaya doğru bükerek ayırmış bir pozisyonda seyirciyi karşılaması ile perde verir oyun.

Dilek ilk sözlerini bu pozisyonda söylese de ardından yattığı puf üzerinde doğrulur ve seyirciye monoloğunu okumaya devam eder. Monoloğu en başta seks üzerine zannedebiliriz. Ama monoloğu seks üzerine değildir başlangıçta. Kocası ile seks yaparak bebek sahibi olmak istediğini uzun uzun aktarır seyirciye.

Ardından alarmı çalar bu da izleyiciye iş hayatı ile ilgili tüyo verir. Alarmı kurmasından çalışan kadın olduğunu anlarız. Verdiği tüyodan da kadının beyaz yaka olduğunu anlarız. Bir diğer bildiğimiz şey ise bebek sahibi olmaya çalıştığıdır.

Uzun uzun monoloğu devam eder. Bahsettiği konu kocası ile seks hayatıdır. Esasen biliriz ki bize aktardığı şey seks hayatı değil. Sahibi olmaya çalıştığı bebek ve bu bebeği yapma yolunda kocasıyla izlediği adımlardır. Bunu da ancak seks hayatını duyarak anlayabiliriz.

Ardından çocuk sahibi olmak istemenin dışında cinsel haz almak için yaptığı seksten de bahseder. Sonra kocası yerine düşlediği başka bir erkekten ve kocasını nasıl seksi görmek istediğinden de bahseder. Öyle ki konuyu uzatarak kaslı ve yakışıklı genç Biscolata erkeklerine kadar getirir. Bu anlatım içerisinde evli ve beyaz yaka bir kadının seks yaşantısını, cinsel arzularını çok net özetler izleyiciye.

Monoloğu o kadar uzun devam eder ki izleyicide tek kişilik bir oyuna geldiğine dair algı oluşur. Oysa oyunda bir de partneri vardır. Türkmen bebek bakıcısı **Gül.**

Uzun monoloğunun ardından sahneyi terk eder. Türkmen bebek bakıcısı-hizmetçi **Gül** sahneyi devralır. Oyuncunun kullandığı aksandan ve olmayan hayali bebeğe bakmasından, sevmesinden anlarız ki Türkmen veya Özbek hizmetçiyi-bebek bakıcısını oynuyordur oyuncu **Gamze Dar**.

Oyunun devamında **Gül**'ün repliklerinden Türkmen olduğunu anlar ve adını öğreniriz. Uzun bir süre oyun iki kadının monologlarını oynaması ile devam edecek. İki oyuncunun monologları birbirinden bağımsızdır. Ama anlarız ki oyunun devamında **Gül, Dilek'**in hizmetçisi-bebek bakıcısı olacaktır.

Oyunda birisi iş ve seks hayatından bahsederken diğeri Türkmenistan'dan gelerek yaşadığı zorluklardan ve bakıcılıktan-hizmetçilikten yani kendi iş hayatından bahseder. Birisi yaşadığı zorlukları anlatırken diğeri toplumda kadına ve sekse nasıl bakıldığını(böylesi acı bir durumu) eğlenceli bir dille anlatır izleyiciye. Hatta bir yerde kadın organına ne isimler takıldığını sayarak eğlenir.

Birinin hedefi bebek sahibi olmakken diğerinin hedefi memleketine döndüğü an kendisine ev almaktır. Birbirinden farklı derdi olan iki kadının hayatı bir noktada kesişecektir. İki oyuncu zaman zaman sahne üstünde aynı anda bulunsalar bile oyun öyküsüne göre ikisinin hayatı bir süre boyunca hiç mi hiç birleşmez. O zamana kadar ikisinin birbirinden bağımsız bireysel monologlarını dinleriz.

Gül, bebek bakarken ninni mırıldanır. Ninni bize yabancı kendi yöresine özgü bir ninnidir. Ardından oğlundan bir doğum günü mesajı gelir. Oğlu sıradan bir zamane çocuğudur ve annesine rap şarkısı yazarak doğum günü mesajı göndermiştir. Söylemeye çalışır, beceremez. Telefondan oğlunun gönderdiği ses kaydını açar. İlk etapta şarkıyı kayıttan duyarız. Ses kaydı çalar:

"*Gece gündüz çalışır, 35 oldu yüzü kırışır.*

Ama çok güzel annem adı gibi Gül güzel.

Gül! Gül! Gül! Gül güzel!

Sen hep gül! Gülünce çiçek açar her yer…

Sen orada ben burada, koklarım bazen gül gonca!

Gül! Gül! Gül! "

İlerleyen sahnelerde aynı şarkıyı **Gül'**ün ağzından da dinleyebileceğiz. Bir sahnede Türkmen hizmetçi temizlik yaparken beyaz yakalı kadının da kendi evini kendisinin temizlemesine şahit oluruz. Tedavisi için işi bırakmak zorunda kalmıştır. Bu sebeple de evine hizmetçi alamaz. Ve kocasıyla sebebi ekonomi olan bir tartışma yaşarlar. Ardından elinde temizlik kovası ile **Gül** sahneye girer. Aynı sahneyi paylaşsalar da öyküye göre daha yolları kesişmemiştir. Kesişecektir. Sadece aynı sahnede aynı anda birbirlerinden bağımsız olarak yaşanan iki farklı hayatı canlandırırlar izleyiciye.

İki oyun kişisi de hayatları bir noktada kesişesiye kadar üstlerine oturdukları pufları oldukça etkin kullanırlar. Kitap okumak, uyumak, dinlenmek ve gibi günlük farklı rutinlerini bu puflar üzerinde seyirciye aktarırken monologlarını da sürdürürler.

Oyun ilerledikçe ekibin oyunun anlatımını güçlendirmek için yaptıkları ışık tasarımını ve dekorun arkasından yaptıkları ufak tefek gölge oyunlarını da izleriz. Aslında hepsi minimal ama oldukça da kullanışlıdır. Her şey yerli yerinde kullanılmıştır. Benim oyunu izlediğim sahne butik ve sevimli bir sahne idi. **Kadıköy Pax Sahne**. Büyük sahneler kadar imkanları olmamasına rağmen ellerindeki imkanlarla gayet etkili bir ışık tasarımı ürettiklerini söyleyebilirim.

Bir süre sonra pufun üzerinde hamile olarak kitap okumakta olan **Dilek**'i görürüz. Zaman geçtiğini anlamak için de **Dilek**'in hamile olduğunu görmemiz gerekmez. Işık tasarımı ile bu izleyiciye çok net bir şekilde aktarılıyor. Bu bakımdan ışık tasarımın başarılı olduğunu da söyleyebilirim. Işık tasarımcısı bir çok oyunda imzasını gördüğümüz **Yasin Gültepe**.

Işıktan bahsetmişken dekor tasarımından da bahsetmek istiyorum. Arkaya ev işlevi görmesi için yerleştirilen paravan benzeri dekor için tahtalar üzerine çakılmış bir perde-tül ile yine minimal bir yol izlenmiş. Ancak oyunda sahne tasarımı eksikliğini hissetmediğiniz gibi tasarım da oldukça kullanışlı duruyor. Hatta zaman zaman karakterler, dekorları kullanarak sahneye girip çıkabiliyor ve birbirleri ile iletişime geçebiliyorlar. Sadece olağanüstü bir tasarım yaratma yoluna gidilmemiş. Oyunun dekor tasarımı ise **Cihan Aşar**'a ait.

Dilek'in hamile kaldığını öğrendikten sonra **Gül** ile hayatının kesiştiğine de şahit oluruz. Ama bir süre daha iki oyuncunun replikleri birbirinden bağımsız ilerler. Karşılıklı diyalog değil tek başlarına monolog yapmaya devam ederler. Daha acısı oyunun devamında **Dilek** karnına yerleştirdiği yastığı çıkartacaktır.

Derken **Gül** bize hayatını anlatır. Yapmaktan çok zevk aldığını anlattığı bir şey bana çok hoş geldi. Çünkü zaman zaman düşük ekonomiye sahip İstanbul'da yaşayan pek çok vatandaşın (benim de) yaptığı bir eğlencedir bu. Anlatır: *"7 gün kalırım, çalışırım." dedim. Sizin için de uygunsa diye, konuştuk . O da tamam dedi. Ha bazen çıkıyorum dışarı. Çarşı pazar dolaşıyorum. Bir de şeyi seviyorum, vapur. Biniyorum Kadıköy'den; Gidiyoruz Karaköy'e, gidiyoruz Adalara. Ama inmiyorum. Bir kere basıyorum ha. Dıı dıtt! Dolanıyorum denizlerde. Simit alıyorum bir tane de, bazen de çay. Sonra dönüyorum yine Kadıköy'e.*"

Kapı çalar. İkisi de irkilerek tepki verir. **Dilek** karnından yastığı çıkarır. Kıyafetini düzeltir. **Gül** toparlanır, giyinmeye çalışır bir yandan. İçerden sesler duyarız. Kargo gelmiştir. Aynı sahneyi paylaştıkları ve hayatlarının da kesiştiği halde birbirleri ile diyalog değil monolog yapmaya devam ederler.

Gül bir monoloğunda eve kaçak giren kedi üzerinden kendi memleketine eleştiride de bulunur. Oyunun belki de tek politik içerikli diyaloğudur. Harici oyun politik bir yapı içermez ama iki farklı kadının hayatı üzerinden bize hem milletçe yaşadığımız bir sorunu gösterir : "Türkmen, Afgan, Özbek, Kırgız ve diğer göçmen işçiler". Hem de ülkedeki bir göçmenin sorunları ile bir beyaz yakalının hayata bakışını-sorunlarını; her iki farklı kadının sosyal hayatlarını, toplumdaki konumlarını anlattığı için toplumsal içerikli bir oyun olduğunu söyleyebiliriz.

Ve bu süreçte **Dilek** karakteri oyuna ismini veren fok derisi masalını anlatır. Oyunun konusu anlattığı masalla paralel ilerlemektedir. Ancak ne var ki oyun o masal üstüne kurgulanmamıştır. Sadece o masalda anlatılanla paralel içeriğe sahip olduğu için oyunun adına "**Fok Derisi Kavuşma**" denilmiştir.

İlerleyen sahnelerde **Dilek** sonunda gerçekten hamile kalmayı başarmıştır. Bundan sonra **Dilek'**in hamileliğini, **Gül** ile olan ilişkisini izlesek de bir süre daha monolog düzeni devam edecektir.

Bir süre sonra çocuk doğar ve bakıcısı **Gül** olur. Oyun monolog düzeninde devam etse de sonlara doğru artık iki karakterin birbirleriyle diyaloglarını da izleriz.

Birbirleri ile olan diyaloglarında da oyun boyunca sürdürdükleri monologlarında da çok fazla gönderme ve sosyolojik sözler-anlatımlar mevcuttur. İkilinin monologları da diyalogları da oyun boyunca gerçekten çok öğretici aynı zamanda çok eğlencelidir.

Dilek zaman zaman kadınları aşağılayan sokak jargonuna dahi değinir. Zaman zaman da dönüp dolaşıp tekrar tekrar seksten bahseder. Seksten bahsederken de hem erkeklerin kadını obje olarak görmesini anlatır, hem de bazı kadınların da bunun için ne kadar istekli olduklarını da anlatır. Ancak seksten bahsederken de cinsellik öğesi ile izleyiciyi kışkırtmayı değil toplumdaki yaraya ışık tutmayı hedeflemektedir.

Bir kadın kendi varoluşunu yaratmak isteyebilir. **Fok Derisi Kavuşma** iki farklı statüye sahip kadının varoluşunu izleyiciye verirken kadınların varoluş ile ilgili

hayallerini, dolayısıyla da tüm çabalamalarına rağmen uçsuz bucaksız hayaller içinde yüzdüklerini izleyiciye çok açık bir şekilde gösterebiliyor.

İzlediğimiz oyun, iki farklı statüye sahip kadının varoluş sancılarından kendini var etme mücadelesidir. Amaç olan mesafenin çok uzak olmasının yarattığı karamsar tutumdan daha fazladır. Amacın getirdiği nokta ise bu kadınların bayağılığa yenik düşmüş olmalarıdır. Kişiliklerinin baskın halleridir amaçlarına giden yolda dönüştükleri kadınlar. Belirsizlik değil amaçlarının ağırlığıdır onları mücadeleye iten.

Sanat, her ne iseler oldukları şekilde, nasıl görünüyorlarsa göründükleri şekilde. Nasıl yaşıyorlarsa o doğrultuda ve her nasılsalar da o görünümleriyle insanlar tarafından üretilir. **Fok Derisi Kavuşma** da bu anlattıklarıma çok bariz örnek teşkil ederek size iki farklı hatta iki uç noktadaki kadının yaşantısını sunuyor.

Tüm bu bahsettiklerimi size tek tek özetleyebilirim yani oyun hala daha aklımdan çıkmadı ama bunları benden dinlemenizi değil, gidip oyunu izlemenizi istiyorum. Oyun ne kadar isim yapmış, büyük reklamlara-prodüksiyona sahip popüler bir oyun olmasa da bu tarz oyunlara denk olduğu kanısındayım Ben izlediğimde koltukların yarısı boştu ve oyunun bunu hak ettiğini düşünmüyorum. Büyük prodüksiyonu olmamasına karşın kendini var edebilen, kendi imkanları ile ayakta kalmayı başaran bir oyun olduğuna inanıyorum.

Ayrıca oyunun oynandığı diğer sahne de **Bakırköy House Of Performance** gibi büyük bir sahne. Bence oyun sürekli büyük sahneleri, bol izleyiciyi hatta kapalı gişeyi hak eden bir oyun. Bunun için oynadığı sahnelerden de bahsetmek istedim size. İzleyiciye çok güzel bir seyir zevki verebilen bir oyun. Kesinlikle gidip görmenizi öneriyorum.

Fok Derisi Kavuşma 20.12.2023de Kadıköy Pax Sahne'de, 27.12.2023de Bakırköy House Of Performance 'da, 04.01.2024de Kadıköy Pax Sahne'de, 18.01.2024'de Bakırköy House Of Performance 'da tekrar oynanacak. Temsillerden birini görmeniz dileği ile.

(*) Oyunu Kadıköy Pax Sahne'de 09.12.2023'te izledim.

BRAMBARAS VEYA PALAVRACI / ŞANLI ASKER

Ümit Kireççi

Bir sözcük düşünün ki o sözcük sonradan uydurulduğu dilin bir parçasına dönüşsün. Bir sözcük düşünün ki o sözcük aslında bir tiyatro eserinin adı sanılırken aslında olmasın. Ve bir sözcük düşünün ki bir çizgi romanın çevrisine usulca nüfuz etmiş olsun: Brambaras.

Çizgi Romanla Başlayalım

Yakın zamanda takıntılı olduğum bir alandan bir öbek çizgi roman satın aldım. Takıntı diyorum çünkü okumasam hiçbir şey kaybetmeyeceğim Almanca çizgi romanları topluyorum. Anlayacağınız çocukluğumda almama izin verilmeyen hemen her sayıyı hunharca takip ederek ulaşıyor, arşivliyorum.

DC Comics'in ünlü süper kahraman ekibi "Justice League of America" (JLA) orijinal baskısı başta olmak üzere bulduğum her dilden severek topladığım bir çizgi roman dizisidir. Süpermen, Batman, Wonder Woman, Flash, Green Lantern, Aquaman ve nicesi bu ekibin üyesi olmuştur zamanı geldiğinde.

İşe Almanca basılan "Gerechtigkeits-Liga" çocukluğumdan toplayamadıklarımdandır. Şimdilerde topluyorum. İyi de oluyor, malzeme çıkıyor.

Gerechtigkeits-Liga'nın Sonder-Albüm 11. sayısı bizi bu yazıda buluşturan içeriğin sahibi. Justice League of America (JLA) dizisinin 173, 174 ile 175. sayılarının birlikte basıldığı albüm aslında tiyatroyla ilişkisi bir yana iki bağlantılı sayısında son derece sert ve yanlı bir politik malzemeye de ev sahipliği yapmakta.

İlk bölümün konusu şöyle: Black Lighnting adlı afro-amerikalı siyahi zenci bir süper kahraman bedeninden çıkan elektrikle soyguncuları ve suçluları yakalayan bağımsız bir sokak kahramanıdır. JLA onu ekibe almak için gözlemlemektedirler. Bir karar alınır ve ekip üyelerinin bazıları ucubik süper tiplerin kılığına girerek ona saldırırlar. Ama aynı zamanda bu grubun üyesi olmasını teklif ederler. Black Lightning onları alt eder, sistem dışı davranışlara meyletme eğilimi gösteren grubun davetini geri çevirir. Böylece de tamamı beyaz ırktan oluşan JLA üyelerinin sempatisini kazanarak ekibe katılım teklif alır ancak ret eder. Bu arada başka bir başka afro-amerikalı siyahi zenci özel güçlerini kullanarak şehrin fareleriyle tüm haşerelerini devleştirmiş, onları sokağa saldırtmaya hazırlanmıştır.

174. sayı bu konuyu işler. Önce polis barikatlarını yıkmayı planlayan The Regulator ardından siyasetçilere, bankalara, son olarak da habercilere saldırmayı planlamıştır. Sokaklarda büyük bir mücadele başlar. Siyahilerin hakları için mücadele ettiğini iddia eden kötü adam (!) "Gettoyu yok ederek siyahileri savunduğunu söyleyemezsin" diyen bir diğer siyahi olan Black Lighnting tarafından saf dışı bırakılır. Sokaklarda terör estiren haşereler de yok edilir. Sistem hata yapabilir ama her şeyi düzeltir mesajı siyahi okurlara iletilmiş olur.

Ama konumuz bu değil.

Konumuz Black Lighnting'e kılık değiştirerek sal-

dıran kahramanlardan birinin adı. 11. albümün 13. sayfasının ilk karesinde üç silahşörler (veya İl Capitano) kılıklı bir tip adının "Brambaras" olduğunu söylüyor. İşte bu isim de benim dikkatimi çekiyor ve ben peşine düşüp aslını buluyorum.

Orijinal metinde tipin adı "Swashbuckler" olarak geçiyor. "Brambaras" ise anlaşılacağı üzere Almanca çeviride değiştirilmiş.

Peki, Ama Kim Veya Nedir Bu Brambaras?

İki sene önce bu "Brambaras"ın peşine takılınca ilginç bilgilere ulaştım. Sözcük "bramarbasieren" olarak Almancaya yerleşmiş. Danimarkalı yazar Ludvig Holberg'in yazdığı tiyatro oyununda kullandığı ve İspanyolca "bramar" (kükreme, öfke) sözcüğünden türettiği düşünülüyor. Bu sözcük daha sonra bugünkü anlamıyla Christian Fürchtegott Gellert'in "Briefen vom Geschmack" (1751) adlı eserinde ortaya çıkmış.

Ama o arada en az bir kez daha kullanılmıştır. Danimarkalı yazar Ludvig Holberg 1725 yılında "Jacob von Tyboe" isimli bir komedi kaleme almış. Johann Christoph Gottsched oyunu 1741'de Deutsche Schaubühne'de çevirip yayınlarken oyunun ismini basitçe "Brambas ya da Övünen Subay» yapıvermiş.

Öte yandan biraz daha araştırınca gördüm ki Romalı yazar Titus Maccius Plautus'un "Miles Gloriosus" yani 1948 yılında dilimize Türkan Uzel tarafından "Palavracı Asker" adıyla kazandırılan oyununu da zaman içinde "Brambaras" olarak sunmuş alman yayıncılar.

Kayıtlara göre Plautus oyunu "Alazon" (Övünç) adlı bir antik yunan oyunundan uyarlamış. Böylece yazar başta Commedia dell'arte'nin İl Capitano tiplemesinin ortaya çıkması olmak üzere, Shakespeare'nin birçok oyununda ilham alıp kullandığı, "Palavracı Baron" olarak bildiğimiz Rudolp Erich Raspe eseri "Baron Münchausen"un yarattığı ve hatta Cervantes'in ünlü "Don Kişot"unun **kökenini oluştur**duğu ileri sürülen **özel bir kalıbı tarih**e kazandırmıştır. Ancak ilginçtir Holberg'in "Jacob Von Tyboe" eseri baktığım hiçbir kayıtta bu etkilenen eserler arasında yer almamaktadır.

Oyununun Konusu Ne Peki?

İyi ki sordunuz.

Oyunun konusu basitçe söylemek gerekirse hiçbir kahramanlığı olmayan, korkak, beceriksiz, cesaretten, basiretten yoksun bir askerin cephede yaptığını iddia ettiği başarıları üzerinden adam yerine konmaya çabasıdır.

Sonuç

İşte çizgi romanın çevirisini yapan kişi bu kavrama aşinaymış ve hiçbir zorunluluğu olmamasına rağmen bir genel kültür unsuru olan "Brambaras"ı karenin içine çakıvermiş.

Ben de bu ismi İngilizce orijinal metin üzerinden düşünüp yadırgayarak araştırınca ortaya bu yazı çıkıverdi.

Bu Yalnızlığı Yutkunamıyorum

Ölüyorum Farkında Mısın?

Abdulsamet Kılınç

FEYLESOF

Derviş

Derviş " Yunus Emre" oyun tarihleri:
9 Ocak AKM Tiyatro Sahnesi
19 Şubat AKM TT Opera Sahnesi
16 Nisan AKM TT Opera Sahnesi